

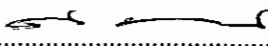
การทำธุรกิจ โหมสเคย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ
อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ศรัญญา ธรรมชาติ

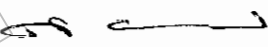
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารการจัดการ
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2553
ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

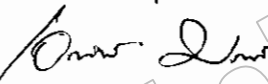
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ศรัญญา ธรรมชาติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

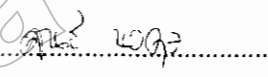
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์)

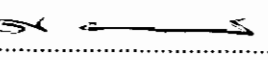
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร)

..... กรรมการ
(พันเอก ดร. สานธิ นวกุล)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์)
วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา พร้อมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร และ ดร.สนธิ นวกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขงานนิพนธ์ให้มีคุณภาพจนสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารการจัดการ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่าตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษา และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรฯ ทุกท่าน และเพื่อนๆ ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ ผู้ประกอบการ โสมเสถย์ของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์อย่างเป็นกันเอง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล

และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวและคนใกล้ชิดที่คอยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนการทำวิจัยตลอดจนงานนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และหวังว่างานนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและผู้ประกอบการต่อไป

ศรัญญา ธรรมชาติ

4121168: สาขาวิชา: เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ; ร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง
และการบริหารจัดการ)

คำสำคัญ: โฮมสเตย์/ แกล้ง/ เขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก/ ผู้ประกอบการ/ ระยอง

ศรัญญา ธรรมชาติ: การทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่ง
ทะเลด้านตะวันออก อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. (HOME STAY AND BUSINESS IMPACT OF
TH CARRIERS THE EASTERN COASTAL DISTRICT KLANG RAYONG) อาจารย์ผู้ควบคุม
งานนิพนธ์: สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, Ph.D, 85 หน้า, ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการใน
เขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อำเภอแกลง จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการและชาวบ้าน
โดยรอบ จะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล (Key-
Informants) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์กระบวนการ (Proconsul Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สามารถสรุปได้ว่าการทำธุรกิจโฮมสเตย์ในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง นั้นสามารถที่จะทำเป็นอาชีพเสริมให้กับประชาชนได้ โดยได้รับการฝึกอบรมการศึกษาจาก
จาก โฮมสเตย์จากหน่วยงานจากสถานที่ต่างๆ ตามต่างจังหวัดที่ได้รับการยกให้เป็นมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย
ผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ส่งผลให้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักทั้งใน
และนอกประเทศ ทำให้รัก ห่วงเห่นและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้
มีการรวมกลุ่ม มีพลังที่สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งทำความเข้าใจระหว่างคนภายนอกกับคนอยู่ป่า ส่งผลให้
ชุมชนมีความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ชุมชนเริ่มคิดปลูกผักสวนครัว ทำเกษตร
พอเพียง ลดการใช้สารพิษ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และสร้างคุณภาพชีวิตคนในชุมชนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการ
พัฒนาค่านองค้ความรู้ทั้งกลุ่มและบุคลากรในชุมชน จนเกิดการตั้งกลุ่มต่างๆ ผู้คนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจาก
นักท่องเที่ยว ได้แก้ไขความเข้าใจจากในอดีตให้ถูกต้อง ส่งผลให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน
นักศึกษาและนักวิจัย และทำให้ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากอำเภอและจังหวัดต้นสังกัด

2. ผลกระทบในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อำเภอ แกลง
จังหวัดระยอง อาทิ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เป็น
ต้น การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวกที่สำคัญ คือ รายได้จากเงินตรา
ต่างประเทศ การส่งเสริมรายได้ของรัฐ และ การสร้างงานและการสร้างโอกาสทางธุรกิจ เมื่อ
ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น ชุมชนที่มีชื่อเสียงเริ่มมีคนภายนอกเข้ามาซื้อที่ดิน เนื่องจากมี
นักท่องเที่ยวมากเกิน ไปของเสียที่เกิดขึ้นบางครั้งเกิดจากชุมชนใกล้เคียงไม่ได้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผล
กระทบต่อหมู่บ้านที่ทำโฮมสเตย์ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินขีดความสามารถในการรองรับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
สารบัญ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	4
2 การสำรวจองค์ความรู้.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	15
เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดหลัก.....	19
สภาพโดยทั่วไปของอำเภอแกลง.....	20
โฮมสเตย์ในอำเภอแกลง.....	22
3 วิธีการศึกษา.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การตรวจสอบข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
4 ผลการศึกษา.....	28
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	28
ผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	35
สรุปผลการศึกษา.....	35
อภิปรายผลการศึกษา.....	38
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	39
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	39
บรรณานุกรม.....	40
ภาคผนวก.....	43
ภาคผนวก ก.....	44
ภาคผนวก ข.....	46
ภาคผนวก ค.....	47
ภาคผนวก ง.....	50
ภาคผนวก จ.....	66
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	85

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยทำให้เกิดรายได้การลงทุนในด้านธุรกิจต่าง ๆ และทำให้เกิดการพัฒนาในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมมาแต่โบราณ เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อการพักผ่อน นันทนาการ การศึกษาหาความรู้ และเพื่อธุรกิจต่าง ๆ ความเจริญทางด้าน การสื่อสารและเทคโนโลยี ทำให้การท่องเที่ยวเจริญรุดหน้าได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจหนึ่งที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศ

ในปัจจุบันตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทยเกิดการชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ปลายปี พ.ศ. 2550 จนถึงปี 2552 ตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในฤดูกาลท่องเที่ยวแต่ละช่วงเทศกาล มีการคาดการณ์แนวโน้มของตลาดถึงการชะลอตัวของธุรกิจ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจาก ปัญหาและอุปสรรคจากปัจจัยหลายประการในการทำตลาดท่องเที่ยวของประเทศไทยที่มีทั้งปัญหา เรื่องการเมืองที่ยังไม่ลงตัว ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น และรวมไปถึงภัยสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา ส่งผลต่อเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงการบั่นทอนความเชื่อมั่นของ นักท่องเที่ยวและนักธุรกิจที่จะเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุนในประเทศไทย ส่งผลให้จำนวน นักท่องเที่ยวลดลงและชะลอตัวลงจากปีที่ผ่านมา ๆ มา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553)

การท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย ซึ่งมีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลทั้งในเชิงบวกคือ ด้านการกระจายตัวของเศรษฐกิจ และในเชิงลบคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งการเติบโตของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมาอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดม สมบูรณ์ จนมาถึงปัจจุบันทรัพยากรดังกล่าวเสื่อมโทรมลง ส่วนหนึ่งมาจากการใช้ประโยชน์อย่าง พุ่มเพื่อขยายการบำรุงรักษาและการคำนึงถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน อัน อาจเป็นเหตุให้ความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยวของไทยลดลงและกลายเป็นจุดอ่อนได้ในระยะยาว (วัลยา โอฬารรัตน์ และอรุณ บุญชัย, 2546, หน้า 9) ดังนั้นจึงเกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ภาคตะวันออกของประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทรัพยากรที่มีอยู่ในภูมิภาคนี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจำนวนมาก ซึ่งรวมถึง

การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอย่าง ต่อเนื่องทั้งต่อผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สังคม และประชาชนโดยรวม ยังส่งผลให้ การท่องเที่ยวมีการพัฒนาในระบบการจัดการท่องเที่ยวที่มุ่งสร้าง “มูลค่า” จาก “คุณค่า” ที่ นักท่องเที่ยวได้รับเมื่อมีการเดินทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามมูลค่าเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับการ ยอมรับอย่างกว้างขวางจะมุ่งเน้นสู่การสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวโดยอาศัยระบบการจัดการ ท่องเที่ยวที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการพำนักพักแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนที่มีการจัดการ ท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแบบสัมผัสความเป็นธรรมชาติและอาศัย ทรัพยากรตามธรรมชาติเป็นปัจจัยในการดึงดูดความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวซึ่งเรียกว่า “นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือเชิงอนุรักษ์”

ดังนั้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักแสวงหาสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่พักแรมบนพื้นฐาน ของทรัพยากรทั้งที่เป็นทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมซึ่งมีอยู่อย่างมากมาย โดยเป็นการท่องเที่ยว ตามแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ ชายทะเล หาดทราย ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้ เป็นต้น และแหล่งวัฒนธรรมเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ ได้แก่ระบบอนุสรณ์สถานบุคคลสำคัญ อนุสาวรีย์ วัดและศาสนา เป็นต้น โดยผู้ที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ร่วมกันภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วม ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

จากแผนพัฒนาแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 - 2553) แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544 - 2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) มุ่งเน้นให้เกิดการกระจายได้สู่ชุมชนผ่านการสร้างรากฐานของชุมชนและภูมิ ปัญญา ซึ่งเป็นการกระจายรายได้ที่เกิดจากธุรกิจการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการประกอบการด้านการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวได้หนึ่งประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวที่พัก แรมแบบโฮมสเตย์ ซึ่งปัจจุบันกระแสเรื่องโฮมสเตย์ได้แพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว เหตุผลหนึ่งอาจ เนื่องมาจากการถึงผลในแง่การกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนโดยกระบวนการการทำงานให้ครบวงจร โดยอาศัยหลักแนวคิดและปรัชญาต้องมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนให้ชุมชนอยู่บนฐานเศรษฐกิจที่พึ่งพา ตนเอง (สมศักดิ์ เทพสุทิน, 2544)

การท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์เป็นการจัดการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งดำเนินการ โดยจัดที่พักแรมที่กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสนใจเข้าพัก เพราะประหยัดค่าใช้จ่ายและได้ เรียนรู้ความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต ตลอดจนวิถีของวัฒนธรรมของชุมชนที่จัดการการท่องเที่ยว การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กระทำได้ง่าย ๆ โดยใช้บ้านที่อยู่อาศัย หรือแบ่งห้องในบ้านให้ นักท่องเที่ยว ซึ่งบ้านพักจะสร้างขึ้นอยู่ในชุมชนหรืออาจตั้งอยู่หลังเคียวโคด ๆ นอกชุมชนก็ได้ แต่

มักจะตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหรือใกล้ ๆ กับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทางวัฒนธรรม (เกรียง จูติจำเริญพร, 2545)

จากนโยบายการสนับสนุนการท่องเที่ยวของภาครัฐและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศซึ่งรวมถึงอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่มีธรรมชาติที่งดงาม นอกจากความงดงามของธรรมชาติ ระยองยังเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลที่สำคัญ เป็นแหล่งปลูกผลไม้เมืองร้อนที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะ เงาะ ทุเรียน มังคุด และยังเป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งใหม่ของประเทศ ทางหลวงสายสำคัญจากทุกภูมิภาคที่มุ่งหน้าสู่เมืองระยองถูกจัดสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ภาคอุตสาหกรรม แต่ขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ให้การเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดระยองรวดเร็วและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โรงแรม ร้านอาหาร ที่ได้มาตรฐาน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานระยอง, 2553)

จากข้อมูลข้างต้นนั้น อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ต่างก็มีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการ ในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในการประกอบธุรกิจในสภาวะการที่แข่งขันสูง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา การทำธุรกิจโฮมสเตย์ของประชาชนในเขตชายฝั่งด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษา ผลกระทบในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ของประชาชนในเขตชายฝั่งด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

สมมุติฐานของการศึกษา

1. เอกลักษณะของวิถีชุมชนในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง น่าจะเป็นปัจจัยการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยว

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา ในช่วงวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552 - 30 เมษายน พ.ศ. 2553
2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา การศึกษาวิจัยจะดำเนินการศึกษาผู้ประกอบการและประชาชนในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่า ผลการศึกษาที่จะได้รับจะเป็นทางเลือกในการประกอบการทำธุรกิจโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการและประชาชน
2. คาดว่า ผลการศึกษาคือจะเป็นองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจทำธุรกิจโฮมสเตย์

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ผลกระทบ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกิจโฮมสเตย์

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการโฮมสเตย์

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียด ด้วยการเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งตามความสมัครใจ โดยมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการต่าง ๆ และประชาชนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งพึงพิงทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงเทคโนโลยีชาวบ้านอันเกิดจากภูมิปัญญาอื่น ๆ ที่สมาชิกชุมชนร่วมกันพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจจนกลายเป็นเอกลักษณ์ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมเพื่อบ่มบ่มให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ การท่องเที่ยวแบบนี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและการกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนด้วย

ทฤษฎีใหม่เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำหรือการศึกษา

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทย อันเป็นผลจากประสบการณ์ที่สั่งสมผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรุงแต่ง พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ศักยภาพของการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมในคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของแหล่ง
ทรัพยากรการท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมชม คุณลักษณะหรือ
คุณสมบัติดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง เป็นสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งต้องอาศัย
ธรรมชาติของระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่น

ที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ หมายถึง สถานที่พักแรมที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านที่
เป็นผู้ให้บริการ หรืออยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับเจ้าของบ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้
ร่วมกิจกรรมประจำวันกับเจ้าของบ้าน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การถ่ายทอดองค์ความรู้ หมายถึง การสอนและการใช้สื่อการสอนเพื่อให้ความรู้ด้าน
ต่าง ๆ ตามเนื้อหา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการ ตลอดจนการประเมินผลที่กำหนดขึ้น

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

ในการสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. แนวคิดหลัก
5. สภาพโดยทั่วไปของอำเภอแกลง
6. โฮมสเตย์ในอำเภอแกลง ประกอบด้วย

ประแสร์โฮมสเตย์ มีที่พัก 7 แบบ ประกอบด้วย

- บ้านริมน้ำ	- บ้านโปรงทอง
- บ้านแสมผู้	- บ้านวชิรา
- บ้านกะนึ่งนึ่ง	- บ้านสายสัมพันธ์
- บ้านยีนดี	

บ้านจ่ารุงโฮมสเตย์

เวือนแพโฮมสเตย์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์

โฮมสเตย์ (Home Stay) เริ่มปรากฏครั้งแรกในทวีปยุโรปเมื่อ 50 ปีมาแล้วในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงไม่นานที่ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมืองและห่างไกลจากร่องรอยความกดดันของสงคราม ไปสู่พื้นที่ชนบทเต็มไปด้วยความสงบร่มรื่นและธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นช่วงหนึ่งแห่งการฟื้นฟู โดยความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงการฟื้นฟูนี้ได้ก่อให้เกิดพักแรมแบบใหม่ ๆ ได้แก่ ที่นอนและอาหารเช้า (Bed & Breakfast) บ้านพักในฟาร์ม (Farmhouse) เกสต์เฮ้าส์ (Guesthouse) และ โฮมสเตย์ ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กันแต่เรียกชื่อต่างกันไปตามพื้นที่ ประเทศและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป โดยที่พักแรมทั้งหมดนี้ดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ ถือว่าผู้ที่มาพักเป็นแขกของบ้านมิใช่เป็นเพียงนักท่องเที่ยว

(Be a guest, not just a tourist) และภายใต้การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวชนบท (ชววิทย์ ศิริเวชกุล, 2544, หน้า 43)

ความเป็นมาเรื่องโฮมสเตย์ในประเทศไทย

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯ ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ จากการติดตามความเป็นมาพบว่าโฮมสเตย์ภายในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกันออกไป หากวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมา สามารถสรุปได้ตามยุคสมัย ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525) กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนา ชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ กระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางเดินป่า

ยุคกลาง (ปี 2526-2536) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบโฮมสเตย์ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้การท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัดโฮมสเตย์ เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์ กลุ่มนักพัฒนา นักกิจกรรม ที่เติบโตมาจากการทำกิจกรรมในสมัยนักศึกษา เริ่มทำงานในรูปแบบของ องค์กรพัฒนาเอกชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม มีรูปแบบการเดินทาง เพื่อศึกษาตูดงานด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของโฮมสเตย์แต่ยังเผยแพร่ในคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

ยุคตั้งแต่ปี (2537-ปัจจุบัน) ยุคนี้ เป็นยุคเน้นกระแสการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จะพบได้ว่า การท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในระยะประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ โดยกลุ่มนาร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคมทั้งรุ่นเก่า และรุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่า พื้นที่ที่ดำเนินการเรื่องโฮมสเตย์ ก็จะเป็นพื้นที่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทย เข้ามาดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนรุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านศิรวัง จ. นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก) บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เชนเฉลิม (เกษตรยั่งยืน) ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจผู้ประกอบการด้านการ

ท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผจญภัยและโฮมสเตย์

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand 1998-1999) ทุกหน่วยงานของรัฐ มีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนและขยายกิจกรรมโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้าน โลก โกง อ. กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลาย โพงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อย หมู่บ้านชาวเขา ก็มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ด้วยเช่นกัน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวกีฬาและกีฬาสนามกีฬาแห่งชาติ, 2553)

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์สนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงรุกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขยายการตลาดการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ภายหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2542-2544 ซึ่งมีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวทางหลักที่กำหนดภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคให้เด่นชัด ทั้งอาศัยแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นมาจุดขายของการท่องเที่ยวที่พักผ่อนแบบโฮมสเตย์

การดำเนินการ การจัดการ ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ ต่อมา มีขอบเขตวงจำกัดภายในพื้นที่และภูมิภาคที่มีจุดเด่นทางการท่องเที่ยว จนกระทั่งสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ประกาศใช้กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานที่พัก เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 เพื่อให้ที่พักแบบโฮมสเตย์มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยแบ่งออกเป็นด้าน ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตัวชี้วัดด้านที่พัก

- 1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง แข็งแรง
- 1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับ และมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้
- 1.3 มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชน และเครื่องนอนที่สะอาด มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด
- 1.4 มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาและออกจากที่พัก
- 1.5 มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยอาศัยวิถีแห่งภูมิปัญญาชาวบ้าน

- 1.6 มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านให้สวยงาม
2. ตัวชี้วัดด้านอาหารและโภชนาการ
 - 2.1 มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม
 - 2.2 มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ โดยใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่จากท้องถิ่น มีภาชนะที่สะอาดไว้เก็บน้ำ มีฝาปิดมิดชิด
 - 2.3 มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาดแล้วและไม่มีตะกอน
 - 2.4 มีภาชนะใส่อาหาร เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าวหรืออ่างเป็นวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น อยู่ในสภาพที่สะอาดและปลอดภัย ไม่มีคราบ กลิ่นคาว และกลิ่นอับ
 - 2.5 คราวอาจอยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้ และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอ
 - 2.6 มีภาชนะหรืออุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่แขวน หรือมีฝาชีครอบ หรือคลุมผ้าสะอาด
 - 2.7 มีการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ
3. ตัวชี้วัดด้านความปลอดภัย
 - 3.1 มีการอบรมการปฐมพยาบาลเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีที่เกิดเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ
 - 3.2 มียาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้(ยังไม่หมดอายุ)
 - 3.3 มีข้อมูลสุขภาพของนักท่องเที่ยว เช่น โรคประจำตัว หรือภูมิแพ้ มีข้อมูลการประกันสุขภาพ และญาติหรือผู้ดูแล
 - 3.4 มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน รับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน
 - 3.5 มีการจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว
 - 3.6 มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อกับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบได้ในกรณีฉุกเฉิน
4. ตัวชี้วัดด้านอริยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน
 - 4.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคย มีการแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคน เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น
 - 4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน เจ้าของบ้านมีการใช้รูปภาพหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไปไร่-นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม กับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

5. ตัวชี้วัดด้านรายการนำเที่ยว

5.1 มีรายการนำเที่ยว ที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่าน การยอมรับจากชุมชน

5.1.1 มีการวางแผน โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มโฮมสเตย์ ร่วมกับกลุ่มอื่นของชุมชนเพื่อการกระจายรายได้และเป็นธรรมสู่ชุมชนและกลุ่มกิจกรรมอื่น

5.1.2 มีรายการนำเที่ยวที่สามารถเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.2.1 มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในรายการท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกันตาม ภูมิศาสตร์ ฤดูกาล และสภาพสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้

5.3 เจ้าของบ้านเป็นภาคีหลักท้องถิ่นหรือประสานให้ภาคีหลักท้องถิ่นนำเที่ยว

5.3.1 กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อภายในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

6. ตัวชี้วัดด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

6.1 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม หรือวิถีชีวิตที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแม่น้ำ ภูเขา วัด เจดีย์ สวนผลไม้ แปลง ผัก การทำนา เป็นต้น

6.2 การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

6.2.1 มีกฎกติกาการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเพื่อให้ การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ชุมชนรองรับได้ การไม่นำเอาพันธุ์พืช สัตว์ป่าและของป่าออก จากพื้นที่ ตามกฎหมายรัฐ และตามข้อตกลงของชุมชน

6.2.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานการฟื้นฟู การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น การปลูกป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน เป็นต้น

6.3 แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อม ข้อกำหนดและ แนวทางปฏิบัติในการลดผลกระทบด้านลบ ทางการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผา ขยะ เป็นต้น

7. ตัวชี้วัดด้านวัฒนธรรม

7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่ง วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น

7.1.1 มีสถาปัตยกรรม หรือ สิ่งที่ยังคงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม วิถีชีวิต ดั้งเดิม เช่น เรือนพื้นดิน ครกกระเดื่อง บ่อน้ำ เป็นต้น

7.1.2 มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว

7.1.3 มีแนวทางในการฟื้นฟูอนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และการละเล่นพื้นบ้าน

7.1.4 ผู้แสดงทางวัฒนธรรม และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และรับรู้ในกระบวนการการนำเสนอ หรือรูปแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน และนำเสนออย่างภาคภูมิใจ

7.2 การรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ เป็นการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การประกอบอาชีพ การทำกิจกรรมทางศาสนาหรือตามความเชื่อ ไม่มีการคัดแปลง หรือจัดทำขึ้นใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

8. ตัวชี้วัดด้านรายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน

8.1 การท่องเที่ยวให้เป็นเพียงรายได้เสริม โดยไม่กระทบต่ออาชีพหลักของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริม โดยไม่มุ่งเน้นจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มผลกำไร หรือมีการลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวฝ่ายเดียว

8.2 ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อเป็นของที่ระลึก หรือของฝาก มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุ และวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก

9. ตัวชี้วัด การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

9.1 การรวมกลุ่มของชาวบ้าน การบริหารจัดการ ต้องเป็นการรวมกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการของโฮมสเตย์

9.2 คณะกรรมการกลุ่มโฮมสเตย์

9.2.1 มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงาน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

9.2.2 คณะกรรมการทุกคน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาหลักการ ขั้นตอนวิธีการทำงานของโฮมสเตย์ ตามบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย

9.3 กฎ กติกาการทำงาน ของคณะกรรมการ

9.3.1 มีกฎ กติกา วาระการทำงาน การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ เช่น การจัดประชุมอย่างค่อเนื่องก่อนจะรับนักท่องเที่ยวและหลังรับนักท่องเที่ยว หรือจัดประชุมประจำเดือน

9.3.2 มีการจัดสรรเงินรายได้เข้ากองทุนส่วนกลางของชุมชนเพื่อ
สาธารณประโยชน์ของชุมชน

9.3.3 มีแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

มีหลักเกณฑ์การเปิดรับสมาชิกโฮมสเตย์

มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

มีแนวปฏิบัติในหมุนเวียนการให้บริการ เช่น บ้าน รถ เรือ มัคคุเทศก์ เป็นต้น

มีแนวปฏิบัติในการคิดราคาที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

9.4 ระบบการจอง การลงทะเบียน และการมัดจำล่วงหน้า

9.4.1 มีแนวปฏิบัติในการจองล่วงหน้า

9.4.2 มีข้อปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยว

9.4.3 มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการ และให้
บริการแก่นักท่องเที่ยว

9.4.4 มีการชำระเงินล่วงหน้าในอัตราส่วนที่ทางกลุ่มเป็นผู้กำหนด

9.4.5 มีการจัดทำสถิตินักท่องเที่ยว

9.5 รายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ มีลวาระมูลค่าธรรมเนียมและ
ค่าบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่า
นำเที่ยว ซึ่งอาจคิดเป็นรายหัวหรือคิดในลักษณะเหมาจ่าย เป็นต้น

10. ตัวชี้วัดด้านประชาสัมพันธ์

10.1 เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ การท่องเที่ยว มีละเอียดแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนหรือ
บริเวณใกล้เคียง และกิจกรรมการท่องเที่ยวผลิตออกเป็นเอกสาร เช่น แผ่นพับ แผนที่การเดินทาง
ค่าใช้จ่ายและสถานที่ติดต่อ

10.2 แผนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมาย แผนงาน และการประสานงานการ
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (www.homestaythai.org)

นอกจากนี้คณะกรรมการยังกำหนดมาตรฐานหลักเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ 1 ใน 8
คณะอนุกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ
(กอ.นตผ.) ซึ่งได้มีมติกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือกผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสินค้า และกลุ่มศิลปวัฒนธรรม สถานที่ และบริการ และ กอ.นตผ. ได้มี
มติเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2544 คือ

1. กลุ่มสินค้าประกอบด้วย

1.1 สินค้าที่เป็นอาหาร ได้แก่

1.1.1 ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาบริโภค โดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูป

1.1.2 ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป หมายถึง สินค้าที่แปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้ในการบริโภค

1.2 สินค้าที่ไม่ใช่อาหาร หมายถึง ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม หรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมทั้งการแปรรูปอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการบริโภค

2. กลุ่มศิลปวัฒนธรรม สถานที่และบริการ ประกอบด้วย

2.1 ศิลปวัฒนธรรม หมายถึง รายการที่ใช้ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน และงานเทศกาลต่าง ๆ

2.2 สถานที่ท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อม โบราณสถาน

2.3 บริการ หมายถึง บริการที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งก่อให้เกิดผลตามความต้องการของผู้รับบริการ จึงเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวพักผ่อนแบบโฮมสเตย์สามารถจัดอยู่ในผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติในกลุ่มศิลปวัฒนธรรม สถานที่และบริการ โดยมีศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีและการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนอำเภอแกลง มีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติตลอดจนมีบริการที่เน้นความมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวิเคราะห์ศักยภาพของการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

การวิเคราะห์ศักยภาพของการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค หรือ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สามารถใช้วิเคราะห์เพื่อการประเมินสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกของกิจการ ซึ่งเน้นกลยุทธ์ที่ก่อให้เกิดความเหมาะสมระหว่างความสามารถภายในกิจการ (จุดแข็งกับจุดอ่อน) และสถานการณ์ภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) ในการวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมภายนอก รวมทั้งสภาวะแวดล้อมทั่วไปและสภาวะแวดล้อมของที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ ตลอดจนการแข่งขันที่อาจก่อให้เกิดโอกาสและอุปสรรคอย่างไรต่อองค์กรธุรกิจที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ และขณะเดียวกันวิเคราะห์ว่าปัจจัยต่าง ๆ ภายในที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ ทั้งด้านบุคลากร เจ้าของกิจการ กิจกรรม สินค้าและบริการ โครงสร้างขององค์กร ตลอดจนระบบต่าง ๆ ปัจจัยประการใดที่เป็นจุดแข็งและปัจจัยใดที่เป็นจุดอ่อน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการประกอบ
ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์ของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ธุรกิจพักรวมแบบ โฮมสเตย์ของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์
สภาพแวดล้อม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง ได้ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง (Strengths)

1. อำเภอแกลงมีภูมิประเทศที่สวยงาม ซึ่งประกอบด้วย ทะเล น้ำตก คลอดจนแหล่ง
ประวัติศาสตร์และมีบรรยากาศที่ดี
2. อำเภอแกลง มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปะการัง สัตว์
ทะเลชนิดต่าง ๆ
3. ชาวบ้านมีบุคลิกภาพที่โดดเด่น คือ อ่อน โขน โอบอ้อมอารี มีมิตรไมตรีและเป็นมิตร
กับคนทั่วไป
4. อาหารทะเลมีความสด เพราะมีเรือประมงเทียบท่าทุกวัน
5. การคมนาคมภายในอำเภอแกลงมีความสะดวกสามารถเดินทางรถยนต์ จักรยานยนต์
จักรยาน รถประจำทาง

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. ผู้ที่ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบธุรกิจที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์
อย่างแท้จริงและต่อเนื่อง
2. ผู้ประกอบการขาดการรวมกลุ่มในการประกอบธุรกิจที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์อย่าง
เข้มแข็งและจริงจัง
3. ผู้ประกอบการขาดการวางแผนการใช้เงินทุนและรายรับอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ
4. ชาวบ้านส่วนใหญ่การศึกษาระดับพื้นฐาน จึงไม่ค่อยมีความรู้ในการสื่อสารกับ
นักท่องเที่ยว

5. ชาวบ้านไม่สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้ (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ)

โอกาส (Opportunities)

1. รัฐบาลให้การสนับสนุนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ยังพัฒนาระบบ
สาธารณูปโภคและสาธารณูปการพื้นฐานที่รองรับได้แล้วเป็นอย่างดี
2. หน่วยงานราชการเข้ามาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ
ที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์พอสมควร

ภาวะคุกคามหรือปัญหาอุปสรรค (Threats)

1. นายทุนจากจังหวัดอื่นเข้ามากว้านซื้อที่ดินในบริเวณอำเภอแกลง ทำให้มีธุรกิจหลายประเภทเกิดขึ้นมากเกินไป มีแนวโน้มการแข่งขันสูงทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ของชาวอำเภอแกลงค่อย ๆ เลือนหายไป
2. มีผู้ประกอบการรายย่อยตั้งร้านค้าขายของริมทางจำนวนมากทำให้ขาดความเป็นระเบียบและไม่สวยงาม
3. การก่อสร้างอาคารที่พักแรมมิได้กำหนดรูปแบบและพื้นที่ที่ชัดเจนเพราะขาดการวางแผนด้านผังเมือง
4. ปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ซึ่งชาวบ้านประกอบธุรกิจที่พักแรมแบบ โฮมสเตย์มักไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากและยังเป็น 1 ใน 5 อุตสาหกรรมหลักที่มีการขยายตัวของอุตสาหกรรมและเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งระบบในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว จำนวน โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว และสถานบริการด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ตามการพัฒนาแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งเน้นการกระจายรายได้สู่ชุมชนผ่านการสร้างรากฐานของชุมชนที่เข้มแข็งและภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นการกระจายรายได้โดยการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ใช่เพียงทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่สามารถสร้างความยั่งยืนทางสังคมได้ด้วย ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้อธิบายความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำของมนุษย์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) ซึ่งมีจุดประสงค์ของการท่องเที่ยวที่จำกัดอยู่ที่การพักผ่อนและเพิ่มเติมจากนิยามของ วรณา ศิลปะอาษา (2544) ซึ่งกล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งด้วยความสมัครใจเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน สถานที่เหล่านั้นหมายถึง แหล่งท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ ต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ซึ่งผลจากการดำเนินการของชุมชนได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรง คือ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ในทางอ้อมก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (พจนา สงวนศรี, 2546) และการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism Management) ซึ่งหมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองทางความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด โดยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นานที่สุด ให้เกิดผลกระทบทางลบน้อยที่สุดและให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง คือ การจัดการที่พัก (Accommodation) ปัจจุบันมีการกล่าวถึงที่พักแบบ โฮมสเตย์กันอย่างแพร่หลายซึ่งการจัดการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์ หมายถึง การดำเนินการด้านที่พักของชาวบ้านในชุมชนแก่ผู้ที่มาเยือนด้วยความยินยอมและเต็มใจของเจ้าบ้าน การพักร่วมกับชาวบ้านในชุมชนนี้ จะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างความรู้ (Knowledge) และความเข้าใจ (Understanding) ในวิถีชุมชนเพื่อให้เกิดทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อชุมชน อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและพึงพอใจ (Appreciation and Impression) จากวิถีชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งสะท้อนถึงบริการที่มีคุณภาพจากความสามารถของคนในชุมชนเป็นหลักอีกด้วย (มธุรส ปราบไพร, 2545)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยองนี้ ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาเน้นการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือเชิงอนุรักษ์เป็นส่วนใหญ่ในการสร้างข้อมูลพื้นฐาน ส่วนการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบ โฮมสเตย์ในประเทศไทยและต่างประเทศยังมีงานวิจัยไม่มากและแพร่หลายไม่มากนัก ทำให้ขาดแนวทางในการศึกษาศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวที่พักรวมแบบโฮมสเตย์ จึงได้รวบรวมผลการศึกษาและบทวน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้เป็นแนวทางในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ของประชาชนในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ได้ดังนี้

ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ (2544) เสนอรายงานการวิจัยโครงการ “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลุ่มแม่น้ำวาง” ให้น้ำหนักความสำคัญในเรื่อง “ระบบนิเวศวัฒนธรรม” พร้อมกับยืนยันว่า การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยมาช้านาน ต้องใช้แนวคิดเรื่อง “ระบบนิเวศวัฒนธรรม” เป็นแนวทางในการศึกษาจึงจะเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมวิถีของปกาสณเณอ โดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่ากับสิ่งมภายนอก นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีการขยายเครือข่ายสู่หมู่บ้าน

ส่วนผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ การผลิตและให้บริการ ได้ช้า ๆ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมชุมชนที่เหมาะสมเกิดจากการกระเจวยรายได้แก่ชุมชน และชาวบ้านได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยไปพร้อม ๆ กับกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง ส่วนในด้านลบ คือ ชาวบ้านอาจเห็นแก่เงินมากขึ้น

ซุมคา (Sumka, n.d.) ศึกษาเรื่องการเดินทางเพื่อไปศึกษาต่อเป็นรูปแบบสำหรับการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Educational Travel as a Model for Responsible Tourism) โดยศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งทำให้เห็นแนวทางที่จะหลีกเลี่ยงปัญหา โดยมีการท่องเที่ยวเชิงประเพณีหรือเชิงมวลชนเป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างนักศึกษาที่กับครอบครัวอุปถัมภ์ และการจัดโฮมสเตย์จะทำให้เกิดประสบการณ์ในเชิงบวกเป็นการให้ประโยชน์แก่เจ้าของบ้านตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในโครงการนั้น

ภราเดช พยัคควิเชียร (2550 อ้างถึงใน รณกร ศิริกานนท์, 2541, หน้า 11) สะท้อนปัญหาผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันว่า เป็นผลจากการพัฒนาในมิติเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมองว่าจะทำอย่างไรจึงจะลดการกระเจกตัวของ การท่องเที่ยว และลดการบริโภคของคณกลุ่มใหญ่ลง เนื่องจากในจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวไทยเป็นกลุ่มใหญ่และมีจำนวนมากที่สุด แต่มักให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจน้อย ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ก่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

ภราเดชยังเสนอว่า ต่อไปการใช้โครงสร้างองค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์ น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม สิ่งที่ต้องทำต่อไปคือ การสร้างกลไกการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นพร้อมทั้งชี้ว่า ทรัพยากรที่เป็นวัดดุติบของการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างจำกัด และมีความสำคัญด้านอื่น ๆ อยู่ในตัวเอง เช่น ทรัพยากรป่าไม้ยังมีความสำคัญในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งควรมองว่าจะจัดการทรัพยากรดังกล่าวอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด และต้อง

มองถึงการจัดลำดับภารกิจหลัก หรือผลประโยชน์หลักที่ควรได้รับ โดยสรุปการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการจัดทำนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นมาแล้ว โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (กราเดซ พัควิเชียร, 2550 อ้างถึงใน รณกร ตีรกานนท์, 2541, หน้า 11-12)

สำหรับการสืบค้นข้อจำกัดของทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้ เดช พุ่มกษา มีความเห็นต่อประเด็นนี้ว่า ขณะที่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด ในอดีตที่ผ่านมามีความไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับอำนาจของการจัดการทรัพยากร โดยคนที่ใช้เพื่ออยู่เพื่อกิน ขาดอำนาจในการจัดการ ปัจจุบันมีกลุ่มที่พูดแต่ไม่ได้ทำมีอยู่มากในสังคม อีกกลุ่มคือกลุ่มที่ไม่ค่อยทำแต่วิจัยอย่างเดียว พวกนี้ทำวิจัยแล้วมักเก็บไว้บนหิ้ง และไม่ค่อยได้รับการนำไปใช้ การพัฒนาสังคมจึงต้องการกลุ่มที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบมากนัก แต่ควรทำงานโดยใช้ประชาชนเป็นแกน เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ไม่ใช่พัฒนาในสิ่งที่ประชาชนในท้องถิ่นไม่ต้องการหรือเกินความจำเป็น (เดช พุ่มกษา, 2549 อ้างถึงใน อุดร วงษ์ทับทิม และสุภาวณี ทรงพรวาณิชย์, 2545, หน้า 50-51)

สมศักดิ์ สุขวงศ์ ได้สนับสนุนแนวคิดข้างต้น โดยกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นเรื่องที่ยาว ควรเรียกเสียใหม่ว่า เป็นการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาชนบทคือ ให้การท่องเที่ยวเป็นเรื่องมีอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งช่วยพัฒนาปากท้องของชาวบ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ควรพิจารณาว่าจะมีส่วนช่วยเสริมชุมชนที่ยังไม่พร้อมได้ (สมศักดิ์ สุขวงศ์, 2549 อ้างถึงใน อุดร วงษ์ทับทิม และสุภาวณี ทรงพรวาณิชย์, 2545, หน้า 51-52) อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและหน่วยงานเอกชนให้ความสนใจมากขึ้นในการผลิตบุคลากรเพื่อการพัฒนาให้เกิดการใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล งานวิจัยของ ศิริพันธุ์ ไพโรจน์รัตน์ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมของผู้นำองค์กรบริหารส่วนตำบล ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดขึ้นหลายด้าน ได้แก่

1. ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม จากการที่นักท่องเที่ยวบางส่วน นิยมพักตามบ้านของชาวบ้าน ซึ่งสร้างความพึงพอใจให้กับทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อนักท่องเที่ยวกลับไปงานชักล้างจึงเป็นภาระของสตรีผู้เป็นเจ้าของบ้าน ทำให้ต้องอยู่แต่ในบ้าน ไม่มีเวลาไปพบปะผู้อื่น ไม่มีเวลาเป็นส่วนตัว
2. ผลกระทบทางสภาพแวดล้อมแวดล้อม จากการทำธุรกิจการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผจญภัย ขาดการหลีกเลี่ยงพื้นที่เปราะบาง ทำให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. เกิดการย้ายถิ่นฐานของคนภายนอกเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ทำให้เกิดสิ่งปลูกสร้างใหม่ ๆ และทำให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมา

4. เกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมและการรั่วไหลของรายได้ออกจากแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชุมชน

จากผลการวิจัยนี้สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยท้องถิ่นเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในทุกขั้นตอน สามารถสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งรายได้ในการเลี้ยงปากท้องสมาชิกในชุมชนทุกเพศทุกวัย เกิดแนวความคิดใหม่ในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว ค่อยๆ ออกและแตกแขนงออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แสดงให้เห็นว่างานวิจัยนี้ไม่ใช่การเรียนรู้และพัฒนาแล้วสิ้นสุด แต่เป็นการจุดประกายให้ชุมชนได้เรียนรู้และมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้นและได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมได้ว่า

1. ควรมีการเปิดอบรมด้านทักษะการนำเที่ยว และด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อให้การสื่อสารความหมายธรรมชาติได้ถูกต้องชัดเจน ชาวบ้านยังไม่มีการจัดการด้านการตลาด กลไกการตลาดอยู่ในมือของบริษัทท่องเที่ยว ชาวบ้านเป็นเพียงผู้นำทางและลูกหาบ

2. ควรมีการประชาสัมพันธ์กระจายข้อมูลด้านการท่องเที่ยวสู่ชุมชน ชาวบ้านได้ร่วมกันออกกฎระเบียบให้นักท่องเที่ยวได้ยึดถือปฏิบัติพร้อมทั้งมีบทลงโทษ

3. ชาวบ้านช่วยกันปรับปรุงถนนไปยังสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งจัดทำเกสท์เฮ้าส์ใหม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก มีการร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน และควรที่ทำให้ท้องถิ่นหรือชุมชนของอำเภอแก่งมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อทำให้เกิดมูลค่าและคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนและประเทศชาติในที่สุด

จากผลการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถระบุปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอแก่งให้มีความยั่งยืนจากผลการวิเคราะห์ SWOT ให้ชัดเจนถูกต้อง โดยมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์แก่ผู้ประกอบการและผู้สนใจจากชุมชนอำเภอแก่งเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วยการพิจารณาด้านพื้นที่ การจัดการ การเรียนรู้ร่วมกัน ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

แนวคิดหลัก

แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์

โฮมสเตย์ เริ่มปรากฏครั้งแรกในทวีปยุโรปเมื่อ 50 ปีมาแล้วในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงไม่นานที่ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมืองและห่างไกลจากร่องรอยความกดดันของสงครามไปสู่พื้นที่ชนบทเต็มไปด้วยความสงบร่มรื่นและธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นช่วงหนึ่งแห่งการฟื้นฟู โดยความต้องการของนักท่องเที่ยว ในช่วงการฟื้นฟูนี้ได้ก่อให้เกิดพักแรมแบบใหม่ ๆ ได้แก่ ที่นอนและอาหารเช้า บ้านพักในฟาร์ม เกสต์เฮ้าส์ และโฮมสเตย์ ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กันแต่เรียกชื่อต่างกันไปตามพื้นที่ ประเทศและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป โดยที่พักแรมทั้งหมดนี้ดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ ถือว่าผู้ที่มาพักเป็นแขกของบ้านมิใช่เป็นเพียงนักท่องเที่ยว (Be a guest, not just a tourist) และภายใต้การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวชนบท (ชูวิทย์ ศิริเวชกุล, 2544, หน้า 43)

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์สนับสนุนการท่องเที่ยวในเชิงรุกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขยายการตลาดการท่องเที่ยวพักแรมแบบโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 ภายหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2542-2544 ซึ่งมีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวทางหลักที่กำหนดคณาภิรักษ์การท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคให้เด่นชัด ทั้งอาศัยแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นมาจุดขายของการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์

การดำเนินการ การจัดการ ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวพักแรมแบบโฮมสเตย์ ค่อมามีขอบเขตวงจำกัดภายในพื้นที่และภูมิภาคที่มีจุดเด่นทางการท่องเที่ยว จนกระทั่งสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ประกาศใช้กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานที่พัก เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 เพื่อให้ที่พักแรมแบบโฮมสเตย์มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

สภาพโดยทั่วไปของอำเภอแกลง

ภูมิประเทศ จังหวัดระยอง ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 179 กิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,220,000 ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับกับที่ดอนและเนินเขา มีป่าไม้เนื้ออ่อนส่วนมากเป็นสวนผลไม้และพืชไร่ ทางตอนใต้เป็นที่ลุ่มชายทะเล มีแม่น้ำสายสั้น ๆ 2 สาย คือ แม่น้ำระยอง ไหลผ่านอำเภอบ้านค่ายและอำเภอเมือง และแม่น้ำประแสร์ไหลผ่านอำเภอเขาชะเมาและอำเภอแกลง อาณาเขต ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดชลบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี ทิศใต้ ติดต่อกับอ่าวไทย ภูมิอากาศ สภาพอากาศโดยทั่วไปเป็นอากาศร้อนชื้น มีฝนตกชุก อากาศอบอุ่น อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 28 องศาเซลเซียส มีฤดูมรสุมระหว่างเดือนมิถุนายน

- ตุลาคม การปกครอง แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 1 กิ่ง ประกอบด้วย อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา และกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา

ปัจจุบันนี้ อำเภอแกลงถูกจัดให้เป็นอำเภอชั้น 1 มีความอุดมสมบูรณ์ทุกด้านการ เศรษฐกิจ การค้าและการประกอบอาชีพมีความหลากหลาย เพิ่มขึ้นจากอาชีพเกษตรกรรมที่เคย ยึดถือกันมามากมายหลายรูปแบบ ทำให้เกิดการอพยพมาของคนที่ต่างพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาทางด้าน สังคมและเศรษฐกิจของคนพื้นที่เหมือนกันเมืองอื่น ๆ ที่มีการพัฒนาเจริญรุ่งเรืองขึ้น ประชากร ส่วนใหญ่อาชีพการเกษตร คือ ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ปลูกมันสำปะหลัง และทำการประมง อุตสาหกรรมจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ได้แก่ การผลิตเครื่องใช้จากไม้ยางพารา เช่น โต๊ะ เก้าอี้ การผลิตแป้งมันสำปะหลัง การแปรรูปอาหารทะเล การทำกะปิ น้ำปลา

การเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำการเกษตร แยก เป็นทำพืชสวน (ยาพาราและผลไม้ 8 : 2) พืชไร่ (มันสำปะหลังและอ้อย) และนาเป็นอัตราส่วน ประมาณ 87 : 9 : 4 โดยมีพื้นที่เกษตรประมาณ 274,941 ไร่ ประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมี การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร จำนวน 11 กลุ่ม กลุ่มขุดเกษตรกร 19 กลุ่ม กลุ่มแม่บ้าน 31 กลุ่ม

การประมง อำเภอแกลงมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 35 กิโลเมตร ต่อจากชายฝั่งเขตอำเภอ เมืองระยอง ไปจรดชายฝั่งของอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณ ดังกล่าวยึดอาชีพทำการประมงโดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำตำบลปากน้ำกระแสด ตำบลพังราด ตำบลกร่ำและตำบลชากพง เป็นแหล่งทำการประมงขนาดใหญ่ของอำเภอ มีเรือประมงรวม ประมาณ 237 ลำ โดยทำการประมงในเขตทะเลอ่าวไทยและทะเลสากลinggaมหาสมุทรอินเดีย ที่ สมาคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับอาชีพประมง 3 สมาคม คือ สมาคมประมงปากน้ำประแสด สมาคม ประมงสุนทรภู่ และสมาคมประมงปากน้ำพังราด นอกจากการทำประมงน้ำลึกแล้ว ยังมีการ ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เช่น การเพาะเลี้ยงปลาและกุ้ง โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำมีผู้ลงทุน เพาะเลี้ยงเป็นจำนวนมาก

การปศุสัตว์ อาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากพอสมควรและสามารถทำ รายได้ให้แก่เกษตรกรไม่น้อย โดยเฉพาะในปัจจุบันผู้ทำการเลี้ยงสัตว์แยกได้ ดังนี้ โค 1,845 ตัว กระบือ 479 ตัว เป็ด 199,472 ตัว ไก่ 2,792,893 ตัว ห่าน 1,178 ตัว สุกร 16,382 ตัว แพะ 104 ตัว แกะ 31 ตัว

การอุตสาหกรรม อำเภอแกลงมีสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ขออนุญาตดำเนินการ ประเภทของอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานทำไม้แปรรูปจากไม้ยางพารา โรงงานน้ำยางพารา

โรงงานนมควีนยางพารา โรงโม้หิน โรงงานอาหารทะเลแช่แข็ง เป็นต้น(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

โฮมสเตย์ในอำเภอแกลง

1. ประแสร์โฮมสเตย์

ประแสร์โฮมสเตย์ บริการบ้านพัก 7 รูปแบบ ประแสร์โฮมสเตย์ หรือการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทตามแบบวิถีชาวประมงแห่งลุ่มน้ำประแสร์ ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการ โฮมสเตย์ เทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์ พร้อมผู้นำชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ (มักคุเทศก์ท้องถิ่น) และการรักษาความปลอดภัยโดยไม่คิดค่าบริการ ในบรรยากาศที่พักที่มีให้เลือกถึง 6 บรรยากาศ 7 รูปแบบ ประกอบด้วย

1.1 บ้านริมน้ำ โฮมสเตย์

บ้านริมน้ำ โฮมสเตย์ เป็นสถานที่พักตากอากาศ ที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ที่ซึ่งสามารถสัมผัสได้กับวิถีชีวิตชาวประมงลุ่มแม่น้ำประแสร์ และ ความงามแห่งท้องทะเลตะวันออก ด้วยบ้านพักริมแม่น้ำประแสร์ ให้คุณเลือกพักได้ทั้งแบบครอบครัวหรือแบบหมู่คณะที่สามารถรองรับได้ถึง 50 คน

1.2 บ้านโปรงทอง

บ้านโปรงอยู่ใกล้สะพานสะพานชมป่าชายเลน หมู่ 7 เป็นแหล่งชมหิ่งห้อย ลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น 1 ห้องโถงใหญ่ 2 ห้องอาบน้ำ มีที่นั่งเล่นหน้าบ้าน พักได้ไม่เกิน 20 คน

1.3 บ้านแสมผู้

บ้านแสมผู้บริเวณหลังบ้านติดกับทุ่ง โปรงทอง แหล่งชมหิ่งห้อยบ้านเดี่ยว 2 ชั้น 1 ห้องนอน 1 ห้องโถงเล็ก 1 ห้องอาบน้ำ บริเวณบ้านสามารถจัดกิจกรรมนันทนาการ พักได้ไม่เกิน 15 คน

1.4 บ้านวชิรา

บ้านวชิราเป็นบ้านริมแม่น้ำ ใกล้ตลาดประแสร์ ลักษณะบ้าน 2 ชั้น 2 ห้องนอน 1 ห้องโถงใหญ่ 3 ห้องอาบน้ำ มีที่นั่งเล่นหลังบ้าน พักได้ไม่เกิน 20 คน

1.5 บ้านคะนิงนิจ

บ้านคะนิงนิจหลังบ้านยื่นลงแม่น้ำพร้อมที่นั่งเล่น เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น 2 ห้องนอน 1 ห้องอาบน้ำ มีที่นั่งเล่นบริเวณตัวบ้านและหลังบ้าน พักได้ไม่เกิน 20 คน

1.6 บ้านสายสัมพันธ์

บ้านสายสัมพันธ์มีบรรยากาศเรียบง่ายสงบร่มรื่นบ้าน 2 ชั้น 3 ห้องนอน 2 ห้องอาบน้ำ ห้องประชุมสัมมนา ขนาดเล็กไม่เกิน 10 คน ขนาดใหญ่ไม่เกิน 30 คน พักได้ ไม่เกิน 30 คน

1.7 บ้านยินดี

บ้านยินดีมีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ บ้านชั้นเดียว 1 ห้องโถง 1 ห้องอาบน้ำ พักได้ไม่เกิน 10 คน

2. บ้านจ่ารุงโฮมสเตย์

บ้านจ่ารุงมีกลุ่มโฮมสเตย์ที่รวมตัวกันเพื่อบริการที่พักในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่ต้องการมาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชนแห่งนี้ ชาวบ้านกว่า 20 ครอบครัวเป็นสมาชิกในกลุ่มบ้านโฮมสเตย์ของชุมชนบ้านจ่ารุง ก็คือ บ้านของชาวบ้านที่ไม่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรให้หรูหรา เมื่อแรกเริ่มเกิดความคิดในการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ในชุมชน ชาวบ้านต่างประชุมกันหาวิธีมากมายในการปรับปรุงสภาพบ้าน สภาพภูมิทัศน์ใน วัตถุประสงค์แรกในการตั้งกลุ่มกิจกรรมโฮมสเตย์ก็เพื่อให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตร่วมกัน ดังนั้นชีวิตความเป็นอยู่ตามวิถีของชุมชน เพียงแค่ครอบครัวที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม โฮมสเตย์คอยจัดทำความสะอาดบ้านให้เรียบร้อยอยู่เสมอ ส่วนใดชำรุดก็ปรับปรุงให้ใช้การได้ นอกจากจะประหยัดงบประมาณลงไปจำนวนมากแล้ว ยังเป็นการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ได้ประโยชน์แก่ตนเองอีกด้วย สุดท้ายแล้วงบประมาณถูกใช้จ่ายไปเพียงเพื่อการซื้อเครื่องนอน หมอน มุ้ง ไว้บริการในกรณีมีผู้มาพักจำนวนมากเท่านั้น ค่าที่พักโฮมสเตย์ราคา 120 บาทต่อคืน พร้อมอาหารเช้า

3. เรือนแพโฮมสเตย์

เรือนแพโฮมสเตย์ ติดกับคลองประแสร์ปลูกเป็นเรือนไทย ปัจจุบัน เรือนแพโฮมสเตย์เพิ่มเนื้อที่รวม 2 ไร่ มีบ้านพัก 6 หลัง ทั้งขนาดเล็ก พักได้ห้องละ 2-4 คน ไปจนถึงหลังใหญ่พักรวม 15-20 คน ราคาตั้งแต่ 650 - 1,000 - 1,200 - 2,000 2,500 และ 3,500 บาท ภายในห้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ทั้งเครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ เป็นต้น สามารถรองรับแขกได้สูงสุด 80 คน บ้านพักทั้งหมดเป็นสไตล์บ้านเรือนไทยโบราณ สร้างจากไม้ทั้งหมด หน้าบ้านจะปลูกต้นลำพูไว้ทำให้ยามค่ำคืนเห็นหิ่งห้อยได้อย่างใกล้ชิดเสน่ห์ของที่นี่ คือ สภาพธรรมชาติยังบริสุทธิ์และสมบูรณ์มาก ดูได้จากจะมีหิ่งห้อยจำนวนมากตลอดทั้งปี ลูกค้าหลักมักเป็นกลุ่มครอบครัวที่ต้องการมาพักผ่อนอย่างแท้จริง และแขกส่วนใหญ่จะชอบใจว่า เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งของ จ.ระยอง นอกเหนือจากการเที่ยวทะเลสำหรับกิจกรรมเที่ยวของ โฮมสเตย์แห่งนี้ เคนที่สุดได้แก่ ล่องแพชมหิ่งห้อยยามค่ำคืน ตลอดระยะทาง 3 กิโลเมตร ในการล่องสองฝั่งคลองประแสร์เต็มไปด้วยผืนป่า ไม้ชายเลนมีหิ่งห้อยส่องแสงระยิบระยับ นอกจากนั้น มีกิจกรรม ล่องแพพาเที่ยว

สถานที่สำคัญ ๆ ใน จ.ระยอง เช่น พาไปดำน้ำดูปะการังที่เกาะมันใน-มันนอก เที่ยวเกาะเขาทะเล
เกาะกูด เป็นต้น อีกทั้ง จัดกิจกรรมเสริมตามความพอใจของลูกค้า เช่น นั่งเรือตกปลา พายเรือคายัก
ชมสวนผลไม้ ชี่จักรยาน ให้อาหาร ไหว้พระ ที่เขื่อนน้ำคอกเขาชะเมา ฯลฯ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยคุณภาพจะพิจารณาหัวข้อเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมจากข้อมูล ดังนี้

1.1 นโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่9 (พ.ศ. 2544-2549)

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่10 (พ.ศ. 2550-2554)

1.4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.5 มาตรฐานชีวิตโฮมสเตย์ไทย

2. ศึกษาจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล (Key-Informant) ดังนี้ ประชาชนในอำเภอแกลง ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์และพนักงานประจำโฮมสเตย์ ดังนี้

2.1. ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์และผู้ก่อตั้งโฮมสเตย์

2.1.1 นายสุธี เอื้อเฟื้อ อดีตนายกประมงปากน้ำประแส (ผู้ประกอบการประแสร์โฮมสเตย์)

2.1.2 นายชาติชาย เหลืองเจริญ (ผู้ใหญ่บ้านหมู่12 ตำบลเนินฆ้อ ผู้ก่อตั้งบ้านจ่ารุงโฮมสเตย์)

2.1.3 คุณสุวดี รัตนภรณ์ (ผู้ประกอบการเรือนแพโฮมสเตย์)

2.2 พนักงานประจำโฮมสเตย์

2.2.1 นายธีรพร เอื้อเฟื้อ (ผู้จัดการประแสร์โฮมสเตย์)

2.2.2 นางยุพิน สมถวิล (แม่บ้านประจำประแสร์โฮมสเตย์)

2.3 ประชาชนในอำเภอแกลง

2.3.1 นางวัลยา ศรีสุวรรณ (ชาวบ้านตำบลเนินฆ้อ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี)

3. การสังเกตการณ์ เป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยการใช้กระบวนการสังเกต คือผู้ศึกษาได้เข้าไปสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมยังบริเวณรอบอำเภอกาญจนบุรี โดยเฉพาะบริเวณแหล่งชุมชน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีผู้ประกอบการและประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากว่ามีประชาชนบางส่วนที่ต้องการมีอาชีพเสริมโดยการทำธุรกิจโฮมสเตย์ แต่พบกับผลกระทบทางการทำธุรกิจเกี่ยวกับการทำธุรกิจโฮมสเตย์ โดยบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ผู้ศึกษาได้เข้าไปทำการศึกษาในฐานะของนักศึกษา การสังเกตการณ์จะทำให้เราทราบถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการศึกษา ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ในการเข้าไปสืบหาข้อมูล และเพื่อความปลอดภัยของตัวผู้ศึกษา

การตรวจสอบข้อมูล

ในที่นี้จะตรวจสอบข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ คือ

1. การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงแหล่งบุคคลที่ใช้ให้หลากหลายกันออกไป คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านโดยรอบ เนื่องจาก ในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนอาจจะมีมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด
2. การตรวจสอบข้อมูลในสถานที่ที่ต่างกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในสถานที่ต่างกันก็เป็นผลที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ต่างกันด้วย เพราะถ้าสัมภาษณ์ในสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมากก็อาจได้ข้อมูลอีกแบบหนึ่ง หรือสัมภาษณ์ในสถานที่เงียบมีผู้คนจำนวนน้อยก็จะได้ข้อมูลในอีกลักษณะหนึ่ง จึงควรสัมภาษณ์ในสถานที่ที่เหมาะสมและผู้ให้ข้อมูลสบายใจสามารถเปิดเผยพูดข้อมูลที่เป็นความจริงได้ด้วย
3. การตรวจสอบข้อมูลในเวลาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่าในบางช่วงเวลาอาจไม่เอื้ออำนวยต่อการสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจติดภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่จึงอาจไม่สะดวกต่อการให้สัมภาษณ์หรืออาจให้สัมภาษณ์ได้ข้อมูลที่ไม่ได้เต็มที่ และนอกจากนี้ยังอาจถือเป็นการรบกวนต่อการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องเข้าไปสัมภาษณ์ในเวลาที่แตกต่างกัน โดยมีการนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนต่อการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เกิดการเที่ยงตรงของข้อมูลมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาก็ได้คำนึงถึงข้อมูลตามสภาพจริงเป็นประการสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากว่าถ้าหากผู้ศึกษาได้นัดหมายเวลาการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า อาจทำให้ผู้สัมภาษณ์เตรียมตัวไว้ล่วงหน้าหรืออาจบอกข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง ดังนั้นผู้

ศึกษาจึงไปสัมภาษณ์ทั้งในระยะเวลาทำงานจริง อีกทั้งผู้ศึกษามีความคุ้นเคยหรือรู้จักกับพนักงาน และชาวบ้านในบริเวณนั้น เพียงอ้างว่าจะไม่เปิดเผยชื่อ-สกุลจริง จึงได้รับความร่วมมือจากหลาย ด้านในการวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในที่นี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์กระบวนการ (Proconsul Analysis) ซึ่งจะเป็นการตีความข้อมูลของผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ โดยเริ่มต้นการหาสาเหตุที่เกิดจากทำธุรกิจ โฮมสเตย์และผลกระทบของผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง และการหาแนวทางแก้ไขผลกระทบดังกล่าว เป็นต้น โดยในที่นี้จะใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งต้องอาศัยความชำนาญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย เพื่อความเที่ยงของผลการศึกษามากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษา การทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง สามารถนำเสนอการวิเคราะห์ได้ดังนี้
ผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการ

จากการศึกษา การทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง นั้นพบว่าผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นกับการทำธุรกิจโฮมสเตย์นั้นสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

นายสุริ เอื้อเพื่อ, อดีตนายกประมงปากน้ำประแส (ประแสร์โฮมสเตย์) ประวัติโดยย่อ นายสุริ เอื้อเพื่อ อายุ 63 ปี อดีตนายกประมงปากน้ำประแส และเป็นผู้ก่อตั้งบ้านริมน้ำโฮมสเตย์ โดยมีบุตรชายเป็นผู้ช่วยดูแลโฮมสเตย์ มีบุตรทั้งหมด 3 คน เมื่อได้เดินทางไปสัมภาษณ์คุณสุริ ได้นำพาเที่ยวรอบ ๆ โฮมสเตย์

“คุณสุริเล่าว่าในอดีตปากน้ำประแสเป็นเมืองท่าที่สำคัญ และเป็นท่าเทียบเรือของเรือสินค้าขนาดใหญ่ เรือบรรทุกขนขนาดใหญ่ มีโรงแรมแห่งเดียวคือโรงแรมแสงมุกดา บรรดาเรือสินค้าต่าง ๆ ที่จะล่องเข้ากรุงเทพฯ ต้องมาจอดที่ท่าเรือแห่งนี้ เพราะในสมัยก่อนเส้นทางคมนาคมทางบกจากอำเภอแกลง ไปปากน้ำประแส ไม่มี ต้องเดินทางโดยทางเรืออย่างเดียว ปากน้ำประแสจึงกลายเป็นเมืองท่าสำหรับจอดเรือประมงจำนวนมาก สภาพภูมิประเทศดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มเรือประมงและชาวบ้าน จัดทำพิธีทอดผ้าป่าเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบสานติดต่อกันมายาวนาน ต้องทำพิธีทอดผ้าป่าทางเรืออย่างเดียว จึงกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมากกว่า 100 ปี คือพิธี ทอดผ้าป่ากลางน้ำ ในราวเดือนพฤศจิกายนของทุกปี เทศบาลตำบลปากน้ำประแส มีเรื่องที่น่าแปลกอย่างหนึ่งคือพื้นที่หมู่ 6 อยู่คนละฝั่งกับแม่น้ำประแส ต้องเดินทาง โดยรถยนต์ใช้เวลาเกือบชั่วโมง แต่ถ้านั่งเรือข้ามใช้เวลาเพียงชั่วครู่เท่านั้น และเป็นหมู่บ้านมีประวัติความเป็นมาที่สำคัญคือเป็นที่ตั้งวัดแหลมสน (วัดสมมติเทพฐาปนาราม) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จมาที่วัดแหลมสนแห่งนี้และได้สร้างเจดีย์ไว้ ณ ที่วัดแห่งนี้ ประแสร์โฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทตามแบบวิถีชาวประมงแห่งลุ่มแม่น้ำประแสร์ ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการโฮมสเตย์ โดยมีเทศบาลตำบลปากน้ำ ประแสร์เป็น

หน่วยงานสนับสนุนพร้อมทั้งพาชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในตำบลปากน้ำประแสร์ โดยมีเจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวตามที่ต่าง ๆ มีบรรยากาศที่พักที่มีให้เลือกถึง 7 แบบ 7 บรรยากาศ ประแสร์โฮมสเตย์ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ ปี พ.ศ. 2551 มีบ้านพักรวม 7 หลัง ให้เลือก ประกอบด้วย

- บ้านริมน้ำ
- บ้านแสมผู้
- บ้านคะนึ่งนึ่ง
- บ้านอินดี
- บ้านโปรงทอง
- บ้านวชิรา
- บ้านสายสัมพันธ์

การท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจท้องถิ่น ถ้าท้องถิ่นใดมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นเสมือนสินทรัพย์ทางการท่องเที่ยวแล้ว รายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นตัววัดมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติเหล่านั้น หากเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ย่อมส่งผลกระทบต่อมูลค่าเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวด้านอื่นอีก แต่เป็นรายได้ที่ไม่เป็นทางการขาดต่อการประเมินมูลค่า เช่น เม็ดเงินที่ได้จากหาบเร่แผงลอย และ คนถีบระสามล้อ เป็นต้น แม้เป็นรายได้ที่มองไม่เห็น และไม่มีตัวเลขที่แน่นอน แต่ข้อดีของรายได้ประเภทนี้ คือ ถูกลำดับถิ่นสู่เศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยตรงและ สร้างการกระจายรายได้แบบทวีคูณมากกว่า ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายซ้ำๆ ในท้องถิ่น ช่วงนี้ก็ได้ประสบผลกระทบบางอย่างกับเศรษฐกิจปัจจุบันนะ แต่คิดว่าในอนาคตน่าจะดีขึ้น ปัจจุบันรายได้ก็พออยู่ได้แต่ไม่ดีเหมือนก่อน” (สุธี เอื้อเฟื้อ, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

คุณเปี่ยมละติ รัตนวิจิตร, สมาชิกในกลุ่มบ้านโฮมสเตย์

ประวัติโดยย่อคุณเปี่ยมละติ รัตนวิจิตร อายุ 52 ปี อาชีพทำสวนผลไม้ มีบุตร 3 คน เป็นสมาชิกกลุ่มบ้านจ่ารุงโฮมสเตย์

“บ้านจ่ารุงโฮมสเตย์ มีที่ตั้ง ณ หมู่ 7 บ้านจ่ารุง ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีการต้อนรับเสมือนญาติสนิท ด้วยเสื่อผืน หมอนใบ มุ้งหนึ่งหลัง บ้านจ่ารุงมีกลุ่มโฮมสเตย์ที่รวมตัวกันเพื่อบริการที่พักในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่ต้องการมาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชนแห่งนี้ ชาวบ้านกว่า 20 ครอบครัวเป็นสมาชิกในกลุ่มบ้านโฮมสเตย์ของชุมชนบ้านจ่ารุง ก็คือบ้านของชาวบ้านที่ไม่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรให้หรูหราว่าจะมาเป็นชุมชนโฮมสเตย์อย่างที่เรารู้จักกันในวันนี้ บ้านพักอาศัยแต่ละหลังต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างหรือไม่ สืบความจนได้รายละเอียดว่าเมื่อแรกเริ่มเกิดความคิดในการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ ในชุมชน ชาวบ้านต่างประชุมกันคิดหาวิธีมากมายในการปรับปรุงสภาพบ้าน สภาพภูมิทัศน์ในชุมชน คิดปรับอย่างนั้นคิดเปลี่ยนอย่างนี้ บ้างก็คิดไปถึงการสร้างเป็นลักษณะรีสอร์ทให้ผู้มาพักได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด ความคิดจากชาวบ้านในที่ประชุมหลังไหลออกมาอย่างมากมาย ยิ่งคิดกันมากเท่าไร ยังมี

เรื่องที่จะต้องทำกันมากเท่านั้น บ้านจำรุงเป็นชุมชนเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ และปลูกยางกันมาก ถ้ามีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักก็จะจะได้ชิมผลผลไม้สด ๆ จากสวน แต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน สภาพทางเศรษฐกิจทางชุมชนเองก็ได้รับผลกระทบบ้าง นักท่องเที่ยวมาพักน้อยลงจากเดิม 20% ทั้งนี้เป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยประชาชนมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นแต่รายได้เท่าเดิมบางคนว่างงานก็ไม่ค่อยมีแขกมาพักเหมือนแต่ก่อน” (มะลิ รัตนวิจิตร, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

คุณสุวดี รัตนภรณ์ เจ้าของเรือนแพโฮมสเตย์

ประวัติโดยย่อ คุณสุวดี รัตนภรณ์ อายุ 45 ปี เจ้าของเรือนแพโฮมสเตย์

เรือนแพโฮมสเตย์ ตั้งอยู่ที่ บ้านแหลมยาง อ.แกลง จ.ระยอง ติดกับคลองประแสร์ปลูก

เป็นเรือนไทย สำหรับเจ้าของธุรกิจเรือนแพโฮมสเตย์ ก็คือ คุณสุวดี รัตนภรณ์ หรือที่ลูกค้าเรียกกันติดปากว่า “เจ๊จิม” ซึ่งบุกเบิกมากกว่า 5 ปีแล้ว เล่าว่า ก่อนที่ทำธุรกิจเรือนแพโฮมสเตย์นั้นเบื้องต้นแค่อยากสร้างบ้านคิมน้ำไว้พักผ่อนส่วนตัว โดยซื้อที่ดิน 50 ตารางวา ในบ้านแหลมยาง อ.แกลง จ.ระยอง ติดกับคลองประแสร์ปลูกเป็นเรือนไทย ทว่า สาเหตุที่ต่อยอดเป็นธุรกิจโฮมสเตย์ เนื่องจากมีเพื่อนทำธุรกิจแพล่องแม่น้ำประแสร์ ซึ่งมีแขกมากจนรับไม่ไหว จึงชักชวนให้มาทำธุรกิจล่องแพบ้างระยะแรก ๆ ล่องทำแค่ลำเดียวได้ผลตอบรับดีมากมีแขกมาใช้บริการแน่นตลอด ซึ่งแขกที่มาล่องแพคูหิ่ง ห้อยคอนคำ ก็มักเรียกร้องว่าอยากนอนพักด้วย เลยให้พักที่บ้านเป็นแบบโฮมสเตย์ พอจำนวนแขกมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็ขยายธุรกิจ โดยซื้อที่ดินรอบ ๆ เพิ่ม เพื่อสร้างบ้านพักเสริม แต่ระยะแรกไม่ก็ไปจากบ้านพักส่วนตัวหลังเดียว บนเนื้อที่ 50 ตารางวา ปัจจุบัน “เรือนแพโฮมสเตย์” เพิ่มเนื้อที่รวม 2 ไร่ มีบ้านพัก 6 หลัง ทั้งขนาดเล็ก พักได้ห้องละ 2-4 คน ไปจนถึงหลังใหญ่พักรวม 15-20 คน ราคาตั้งแต่ 650 - 1,000 - 1,200 - 2,000 - 2,500 และ 3,500 บาท ภายในห้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน ทั้งเครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ เป็นต้น สามารถรองรับแขกได้สูงสุด 80 คน นอกจากนั้น ยังมีบริการแพล่อง อีก 3 ลำ ทั้งหมดใช้เงินลงทุนในธุรกิจรวมกว่า 5 ล้านบาท ส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนสินเชื่อจากธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ เรือนแพโฮมสเตย์ ถือเป็นธุรกิจห้องพักเพื่อการท่องเที่ยวแห่งแรกใน อ.แกลง และถึงปัจจุบัน ในท้องถิ่นมีผู้ประกอบการประเภทนี้แค่ 2-3 รายเท่านั้น ช่วยให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยรวมยังสมบูรณ์อยู่มาก เท่าที่ผ่านมามีแขกแน่นตลอดแทบทุกวัน ทว่า จากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้นับแต่ต้นปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา จำนวนแขกลดลงกว่า 50% ทำให้รายได้ลดลงแต่รายจ่ายบางเดือนก็เท่าเดิมบางเดือนก็เพิ่มขึ้น เพื่อจะแก้ปัญหาดังกล่าว เจ้าของธุรกิจ ระบุว่า พยายามจัดแพคเกจสุดคุ้มราคาประหยัด เพิ่มความน่าสนใจ นำเสนอศักยภาพการท่องเที่ยวใน อ.แกลง ให้คนทั่วไปได้รู้จัก มากกว่าจะเป็นแค่อำเภอทางผ่านเท่านั้น โดยแพคเกจมีให้เลือกพักตั้งแต่ 1 หรือ 2 คืน มาได้ทั้งกลุ่มเล็ก ๆ ไม่กี่คน หรือมาเป็นคณะทัวร์ นอกจากนั้นเปิด

เว็บไซต์แนะนำตัวเองที่ www.reunpae.net เพื่อเสริมการตลาดด้วย (สุวดี รัตนภรณ์, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

นางยุพิน สมถวิล ,แม่บ้านประจำประแสร์โฮมสเตย์

ประวัติโดยย่อนางยุพิน สมถวิล อายุ 43 ปี แม่บ้านประจำประแสร์โฮมสเตย์ มีบุตร 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน

“คุณยุพิน เล่าว่า โฮมสเตย์แต่เดิมของที่นี่ไม่มีการต่อเติม เป็นแบบดั้งเดิม อาหารทะเลที่นี่ปรุงจากวัตถุดิบที่สด ๆ เพราะมีเรือแล่นผ่านโฮมสเตย์ทุกวัน มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พานักท่องเที่ยวล่องเรือชมหิ่งห้อย ไปเกาะนอกเกาะมันในคูการเพาะเลี้ยงเต่า ถ้าย้อนกลับไปคอนเริ่มแรกที่ก่อตั้งจะมีนักท่องเที่ยวมาเยอะ มีการแนะนำกันแบบปากต่อปาก แต่ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันนักท่องเที่ยวลดลงทางโฮมสเตย์ก็ได้รับผลกระทบเยอะ ผลกระทบทางสังคมก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดน้อยลงทำให้ส่วนของรายได้ลดลงแต่รายจ่ายเท่าเดิม พอทำโฮมสเตย์บ้านเราก็ดูกระบุงเป็นบ้านธุรกิจการเสียน้ำประปาจะเป็นอีกแบบหนึ่ง” (ยุพิน สมถวิล, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่ชวก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวกที่สำคัญ คือ รายได้จากเงินตราต่างประเทศ การส่งเสริมรายได้ของรัฐ และการสร้างงานและการสร้างโอกาสทางธุรกิจ รายได้จากเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Earnings) รายจ่ายในการท่องเที่ยว การนำเข้าและส่งออกสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในระบบเศรษฐกิจของประเทศเจ้าภาพ และสามารถกระตุ้นการลงทุนส่งผลให้เกิดการเติบโตทางการเงินในระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ บางประเทศแสวงหาแนวทางเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยต้องการให้นักท่องเที่ยวนำเงินตราเข้ามาใช้ในแต่ละวันเป็นจำนวนที่แน่นอน รายได้จากการท่องเที่ยวยังเป็นรายได้เสริม ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนไทยหรือคูงาน รายได้จะรวมอยู่ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่มีจำนวนไม่มาก ในบางชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีโฮมสเตย์ และการเติบโตของร้านค้าหรือร้านขายของที่ระลึกจะสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจภาพรวมมากกว่าการท่องเที่ยว รายได้จากเดิมลดลงแต่รายจ่ายเท่าเดิมบางเดือนก็เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลมายังเศรษฐกิจที่ส่งผลให้สภาวะการคลังต้องตัวลดลงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมา

2. ผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม

นายชาติชาย เหลืองเจริญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 ตำบลเนินฆ้อ (ผู้ก่อตั้งบ้านจำรุงโฮมสเตย์) ประวัติโดยย่อ นายชาติชาย เหลืองเจริญ ผู้ใหญ่บ้าน อายุ 54 ปี อาชีพทำสวนผลไม้ มีบุตร 2 คนเป็นหญิงทั้ง 2 คน

“ผู้ใหญ่วาติชาย เล่าว่า บ้านจำรุงได้จัดตั้งรวมกลุ่มโฮมสเตย์ขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยมีการติดตั้งป้ายประกาศที่บริเวณปากทางเข้าหมู่ ริมถนนสุนทรภู่ บอกล่าวทางวิทยุชุมชน และเริ่มมีผู้สนใจเข้าพักในปี พ.ศ. 2548 การดำเนินการในช่วงแรกได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ในเรื่องของการพัฒนาคน กระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้กลุ่มเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันมีผู้คน นักเดินทางมาดูเยี่ยมเยียนศึกษาเรียนรู้และพักโฮมสเตย์บ้านจำรุงอยู่เสมอตลอดทั้งปี จากข้อมูลของชุมชนบ้านจำรุงในปี 2550 มีผู้คนเดินทางมาที่นี่มากกว่า 50,000 คน ทั้งที่มาพักและมาแวะเพื่อเยี่ยมชมชุมชน ผู้คนที่มาที่นี่ทั้งนักพัฒนา ผู้นำชุมชน นักวิชาการ นักศึกษา ผู้บริหารประเทศ

ก่อนหน้าที่จะเป็นบ้านจำรุงโฮมสเตย์อย่างที่เห็นกันทุกวันนี้ มีการช่วยกันคิดหารูปแบบของโฮมสเตย์ว่าควรจะเป็นอย่างไร ต้องปรับปรุงสภาพบ้าน สภาพแวดล้อม สภาพชุมชนขนาดไหน ถึงกับมีคนเสนอให้ปรับปรุงสภาพบ้านให้เป็นรูปแบบรีสอร์ท เพื่อให้คนที่มาพักโฮมสเตย์ได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด มีหลายความคิดเห็นแนวทางเข้ามามากมาย แต่ละความคิดเห็นเรื่องที่ต้องทำมากขึ้น

ชาวบ้านจำรุงจึงกลับมาขออนุญาตความตั้งใจแรกอีกครั้งว่า วัตถุประสงค์แรกในการจัดตั้งโฮมสเตย์ขึ้นก็เพื่อต้องการใช้กิจกรรมโฮมสเตย์เป็นเครื่องมือในงานพัฒนา ให้ชุมชนสะอาด มีสุขภาพที่ดี และต้องการให้ผู้คนที่มาพักได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน สามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้

ดังนั้นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ต้องใช้งบประมาณมากมาย จึงไม่มีความจำเป็นเพียงแต่ครอบครัวยุติที่เป็นสมาชิกโฮมสเตย์หมั่นดูแลความสะอาดของบ้าน คอยดูแลปรับปรุงส่วนที่ชำรุดให้ใช้การได้อยู่เสมอ นอกจากจะเป็นการประหยัดงบประมาณแล้วยังได้ประโยชน์จากการดูแลความสะอาดบ้าน ชุมชนตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ และเป็นการประหยัดงบประมาณอีกด้วย

ส่วนเรื่องของค่าที่พักโฮมสเตย์ อยู่ที่ราคา 120 บาทต่อคืน พร้อมอาหารเช้า โดยเงินรายได้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 70 บาทจะให้กับเจ้าของบ้าน 40 บาทจะเป็นค่าอาหารเช้าที่ทางกลุ่มจัดเตรียมให้ ส่วนอีก 10 บาทนั้นจะสมทบเป็นเงินในการบริหารจัดการกลุ่ม”

“บ้านจ่ารุง โสมสเคย์ อันที่จริงแล้วไม่ต้องการทำเป็นธุรกิจเพียงแต่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน คือนรับเสมือนพี่น้องกันไม่ใช่เป็นแขกกับผู้ประกอบการ แต่ด้วยสภาวะของเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบันทางโสมสเคย์ไม่ค่อยได้รับผลกระทบอะไรมากนักก็มีบ้างนิดหน่อยที่สภาพแวดล้อมในชุมชนเริ่มเปลี่ยนไป เนื่องจากว่าอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกสวนผลไม้ และยางพารา การทำโสมสเคย์ก็ถือว่าเป็นอาชีพเสริมที่สมาคมการท่องเที่ยวและกีฬาของจังหวัดระยองเข้ามาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับประชาชนในท้องถิ่น” (ชาติชาย เหลืองเจริญ, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

นางวัลยา ศรีสุวรรณ.ชาวบ้าน (บ้านจ่ารุง โสมสเคย์)

ประวัติโดยย่อ นางวัลยา ศรีสุวรรณ อายุ 45 ปี ชาวบ้านตำบลเนินฆ้อ อาชีพทำสวนผลไม้ และทำสวนยาง

“นางวัลยา เล่าว่า วัตถุประสงค์แรกในการตั้งกลุ่มกิจกรรมโสมสเคย์ ก็เพื่อให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตร่วมกัน เพียงแค่ครอบครัวที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมโสมสเคย์ก็จัดทำความสะอาดบ้านให้เรียบร้อยอยู่เสมอ ส่วนใครขาดก็ปรับปรุงให้ใช้การได้นอกจากจะประหยัดงบประมาณลงไปจำนวนมาแล้ว ยังเป็นการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ได้ประโยชน์แก่ตนเองอีกด้วย สุดท้ายแล้วงบประมาณถูกใช้จ่ายไปเพียงเพื่อการซื้อเครื่องนอน หมอน มุ้ง ไว้บริการในกรณีมีผู้มาพักจำนวนมากเท่านั้น แต่ผลลัพธ์ที่ได้ยิ่งใหญ่ คุ่มค่า และตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มกิจกรรมโสมสเคย์อย่างแท้จริง ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปก็มีบ้างนิดหน่อยนั้นก็เป็นธรรมดาเมื่อความเจริญเข้ามาสิ่งแวดล้อมในชุมชนก็ได้รับผลกระทบบ้างชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านแต่ก่อนเปลี่ยนไปจากเดิมจากที่เรียบง่าย ปัจจุบันพอมียุคเข้ามาพักก็มีความวุ่นวายนิดหน่อยจากงานประจำคือ การทำสวน ก็ต้องมีเวลามาจัดที่พักและอาหารให้แขก ความเป็นส่วนตัวก็ลดน้อยลง แต่ก็มีการรับเข้ามาเพิ่มเติมคงไม่ดีเท่ากับตอนเริ่มทำโสมสเคย์” (วัลยา ศรีสุวรรณ, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

นายธีรพร เอื้อเพื่อ ผู้จัดการประแสร์โสมสเคย์

ประวัติโดยย่อ นายธีรพร เอื้อเพื่อ อายุ 31 ปี เป็นบุตรชายคนเล็กของนายสุธี เอื้อเพื่อ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครูสอนภาษาต่างประเทศ โรงเรียนวังจันทร์วิทยา อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

“คุณธีรพร กล่าวว่า โสมสเคย์ที่นี่ได้รับการช่วยเหลือจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้รับมาตรฐานโสมสเคย์ไทย มีการศึกษาดูงานจากสถานที่ต่าง ๆ บ้านพักแต่ละหลังของที่นี่มีหลายขนาด ค่าที่พักไม่แน่นอนแล้วแต่คณะของนักท่องเที่ยวจะมากหรือน้อย แต่ช่วงนี้

นักท่องเที่ยวลดลงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมากนะ การทำธุรกิจแบบนี้ต้องอดทน มีคนช่วยเราก็ต้องจ้างเวลาไม่มีแขกมาเยอะจะไม่ทันก็ต้องจ้างไวนะ รายได้ช่วงนี้ลดลงแต่รายจ่ายเท่าเดิม การมาพักแรมที่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นแขกที่เดินทางเพื่อมาศึกษาดูงานส่วนใหญ่ การที่แขกเข้ามาพักในแต่ละครั้งก็ต้องการความเป็นส่วนตัว มีการเลี้ยงสังสรรค์กันร้องคาราโอเกะบ้าง เสียงก็ดังบ้าง แต่ทางโฮมสเตย์ของเราก็ทำห้องเก็บเสียงเพื่อรองรับแขกที่มาพัก แต่ถึงมีห้องเก็บเสียงก็ยังถูกชาวบ้านร้องเรียนอยู่ดีเนื่องจากว่าชุมชนเรามีบ้านที่อยู่ติดกันแบบหลังคาชนหลังคาส่วนใหญ่” (ธีรพร เอื้อเฟื้อ, สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2553)

เมื่อชุมชนมีชื่อเสียงเริ่มมีคนภายนอกเข้ามา ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ก็เริ่มลดลง บางชุมชนไม่สามารถจัดการได้ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินไปจนเกิดความเสียหายในการรองรับ ซึ่งชุมชนบางแห่งได้มีการประยุกต์และคิดแปลงสิ่งของ เช่น งานปัก งานทอผ้า งานจักสาน ออกขายเพื่อเป็นที่ระลึก มีการรื้อฟื้น ฟื้นฟูการแสดง และการละเล่นต่าง ๆ เด็กและเยาวชนได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้มีการปรับปรุงคำร้อง ทำนองเพลงพื้นบ้านให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการแสดงให้นักท่องเที่ยวชม และปรับเปลี่ยนการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้เรียบง่ายขึ้น ซึ่งจากเดิมเคยทำเป็นพิธีการใหญ่ต้องระดมคนและมีการจัดเตรียมล่วงหน้า แต่เมื่อนักท่องเที่ยวมาบ่อยขึ้น การทำเป็นพิธีการใหญ่กลายเป็นภาระ จึงมีการปรับให้เรียบง่ายขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและเสนอแนะ

การนำเสนองานวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการทำธุรกิจโฮมสแตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ

1. เพื่อศึกษา การทำธุรกิจโฮมสแตย์ในเขตชายฝั่งด้านตะวันออกของอำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าการทำธุรกิจโฮมสแตย์ในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง นั้นสามารถที่จะทำเป็นอาชีพเสริมให้กับประชาชนได้ โดยได้รับการฝึกอบรมการศึกษาจากโฮมสแตย์จากหน่วยงานจากสถานที่ต่าง ๆ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการยกให้เป็นมาตรฐานโฮมสแตย์ไทย ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชนจากเดิมที่มีอาชีพเป็นชาวประมง ทำสวนผลไม้ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬาและหน่วยงานขององค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาลให้การเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือส่งเสริมประชาชนอย่างแท้จริง และการทำโฮมสแตย์นั้นถือว่าเป็นอาชีพเสริมอีกทางหนึ่งด้วย ผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสแตย์ ส่งผลให้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักทั้งในและนอกประเทศ ทำให้รัก ห่วงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้มีการรวมกลุ่ม มีพลังที่สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งทำความเข้าใจระหว่างคนภายนอกกับคนอยู่ป่า ส่งผลให้ชุมชนมีความร่วมมือเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ชุมชนเริ่มคิดปลูกผักสวนครัว ทำเกษตรพอเพียง ลดการใช้สารพิษ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และสร้างคุณภาพชีวิตคนในชุมชนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาด้านองค์ความรู้ทั้งกลุ่มและบุคลากรในชุมชน จนเกิดการตั้งกลุ่มต่างๆ และชาวบ้านสนใจ

กิจกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้บ้านเรือนและที่อยู่อาศัยมีความสะอาดมากขึ้น มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับจนทำให้บ้านน่าอยู่ และปลูกจิตสำนึกให้ช่วยกันดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้มีสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น อนุรักษ์ต้นไม้เก่าแก่ รักษา ส่งผลให้เกิดอาชีพเสริมขึ้น เช่น การทอผ้า ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกต่าง ๆ ผู้คนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากนักท่องเที่ยว ได้แก้ไขความเข้าใจจากในอดีตให้ถูกต้อง ส่งผลให้ชุมชนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและนักวิจัย และทำให้ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากอำเภอและจังหวัดต้นสังกัด

การทำธุรกิจโฮมสเตย์ในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ส่งผลให้เกิด ดังนี้

การส่งเสริมรายได้แก่รัฐ (Contribution to Government Revenues) รายได้ของรัฐจากการท่องเที่ยวแบ่งเป็นรายได้ทางตรงและทางอ้อม การสร้างรายได้ทางตรงเกิดจากภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการธุรกิจและพนักงานในสวนการท่องเที่ยว และ ภาษีที่เก็บจากนักท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น ภาษีสนามบินในการเดินทางขาออก ส่วนการสร้างรายได้ทางอ้อมเกิดจากภาษีที่เก็บจากสินค้าและบริการที่ขายให้กับนักท่องเที่ยว

การสร้างงาน (Employment Generation) การเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นสาเหตุสำคัญของการสร้างงาน การท่องเที่ยวสามารถสร้างงานโดยตรงผ่านธุรกิจ โรงแรม ร้านอาหาร ไนต์คลับ แท็กซี่และ การขายของที่ระลึก รวมทั้งธุรกิจสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว

การกระตุ้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน (Stimulation of Infrastructure Investment) การท่องเที่ยวสามารถชักนำให้เกิดการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น ปรับปรุงระบบกำจัดขยะและกำจัดน้ำเสียให้ดีขึ้น ถนน ระบบไฟฟ้า โทรศัพท์ และ ขนส่งสาธารณะ การปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานเหล่านี้ช่วยส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวและทำให้คุณภาพชีวิตคนในท้องถิ่นดีขึ้น

การส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่น (Contribution to Local Economies) การท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเศรษฐกิจท้องถิ่น ถ้าท้องถิ่นใดมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นเสมือนสินทรัพย์ทางการท่องเที่ยวแล้ว รายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นตัววัดมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติเหล่านั้น หากเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ย่อมส่งผลกระทบต่อมูลค่าเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวด้านอื่นอีก แต่เป็นรายได้ที่ไม่เป็นทางการยากต่อการประเมินมูลค่า เช่น เม็ดเงินที่ได้จากหาบเร่แผงลอย และ คนถีบรถสามล้อ เป็นต้น แม้เป็นรายได้ที่มองไม่เห็น และไม่มีตัวเลขที่แน่นอน แต่ข้อดีของรายได้ประเภท

นี้ คือ ถูกนำกลับคืนสู่เศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยตรง และ สร้างการกระจายรายได้แบบทวีคูณมากกว่า ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายซ้ำ ๆ ในท้องถิ่น

2. เพื่อศึกษา ผลกระทบในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่าผลกระทบในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก อำเภอแกลง จังหวัดระยอง อาทิ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม คือ ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของป่าชายเลน เมื่อชุมชนมีชื่อเสียงเริ่มมีคนภายนอกเข้ามาซื้อที่ดิน การพังทลายของดินริมตลิ่ง เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไปในช่วงสงกรานต์ ของเสียที่เกิดขึ้นบางครั้งเกิดจากชุมชนใกล้เคียงไม่ได้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมก็ส่งผลกระทบต่อหมู่บ้านที่ทำโฮมสเตย์ เช่น น้ำเสียที่มีจากชุมชนใกล้เคียงมลภาวะทางเสียงหลายชุมชนจัดการได้ แต่บางชุมชนไม่สามารถจัดการได้ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินขีดความสามารถในการรองรับ

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบด้านวัฒนธรรม คือ ด้านวัฒนธรรม ซึ่งชุมชนบางแห่งได้มีการประยุกต์และดัดแปลงสิ่งของ เช่น งานปัก งานทอผ้า งานจักสาน ออกขายเพื่อเป็นที่ระลึก มีการรื้อฟื้น ฟื้นฟูการแสดง และการละเล่นต่าง ๆ เด็กและเยาวชนได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้มีการปรับปรุงคำร้อง ทำนองเพลงพื้นบ้านให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการแสดงให้นักท่องเที่ยวชมและปรับเปลี่ยนการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้เรียบง่ายขึ้น ซึ่งจากเดิมเคยทำเป็นพิธีการใหญ่ต้องระดมคนและมีการจัดเตรียมล่วงหน้า แต่เมื่อนักท่องเที่ยวมาบ่อยขึ้น การทำเป็นพิธีการใหญ่กลายเป็นภาระ จึงมีการปรับให้เรียบง่ายขึ้น

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านบวกที่สำคัญ คือ รายได้จากเงินตราต่างประเทศ การส่งเสริมรายได้ของรัฐ และการสร้างงานและการสร้างโอกาสทางธุรกิจ รายได้จากเงินตราต่างประเทศ รายจ่ายในการท่องเที่ยว การนำเข้าและส่งออกสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในระบบเศรษฐกิจของประเทศเจ้าภาพ และสามารถกระตุ้นการลงทุนส่งผลให้เกิดการเติบโตทางการเงินในระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ บางประเทศแสวงหาแนวทางเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยต้องการให้นักท่องเที่ยวนำเงินตราเข้ามาใช้ในแต่ละวันเป็นจำนวนที่แน่นอน และไม่อนุญาต

ให้นำเงินออกนอกประเทศหลังจากเสร็จสิ้นการท่องเที่ยว ตัวบ่งชี้ที่สำคัญถึงบทบาทของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ส่งเสริมรายได้จากเงินตราต่างประเทศคือ การท่องเที่ยวเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญใน 5 ลำดับแรกของหลายประเทศ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในด้านของการทำธุรกิจ คือ รายได้จากการท่องเที่ยวยังเป็นรายได้เสริม ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนไทยหรือคูงาน รายได้จะรวมอยู่ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่มีจำนวนไม่มาก ในบางชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีโฮมสเตย์ และการเติบโตของร้านค้าหรือร้านขายของที่ระลึกจะสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจภาพรวมมากกว่าการท่องเที่ยว รายได้จากเดิมลดลงแต่รายจ่ายเท่าเดิมบางเดือนก็เพิ่มขึ้น เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ปัจจุบันที่ส่งผลมายังเศรษฐกิจที่ส่งผลให้สภาวะการคล่องตัวลดลง ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมา นักท่องเที่ยวเองจากสภาวะการณ์ในปัจจุบันเช่นนี้ก็ไม่ใคร่อยากจะทำท่องเที่ยวส่งผลให้การทำธุรกิจโฮมสเตย์มีรายได้ที่ลดลงอย่างมาก ต้องลดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นลงเพื่อประคองให้ธุรกิจนี้อยู่ได้ คู่กับการลงทุน

อภิปรายผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาในบทที่ 2 ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่าการทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการได้สร้างผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผลกระทบและการทำธุรกิจโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งด้านตะวันออกของอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ (2544) ที่ว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดกับชาวบ้านทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ การผลิตและให้บริการ ได้ซ้ำ ๆ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมชุมชนที่เหมาะสมเกิดจากการกระจายรายได้แก่ชุมชนและชาวบ้านได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยไปพร้อม ๆ กับกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง ส่วนในด้านลบคือ ชาวบ้านอาจเห็นแก่เงินมากขึ้น และผลการศึกษาของ ชุมคา (Sumka, n.d.) ได้ศึกษาเรื่องการเดินทางเพื่อไปศึกษาคือเป็นรูปแบบสำหรับการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ โดยศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งทำให้เห็นแนวทางที่จะหลีกเลี่ยงปัญหา โดยมีการท่องเที่ยวเชิงประเพณีหรือเชิงมวลชนเป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างนักศึกษากับครอบครัวอุปถัมภ์ และการจัดโฮมสเตย์จะทำให้เกิดประสบการณ์ในเชิงบวกเป็นการให้ประโยชน์แก่เจ้าของบ้านตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในโครงการนั้น

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนโยบายในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า พบว่าผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม และผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ นั้นส่งผลกระทบต่อการทำธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าคุณควรมีนโยบายและควรมีการวางแผนการตลาดในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจ โดยให้มีความเจริญเติบโตทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป
2. ควรมีหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องสำรวจความคิดเห็นและรับฟังปัญหาของคนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและแนวทางในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังและป้องกันมิให้ปัญหาเกิดขึ้นอีก
3. กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ต้องการที่จะให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจัดทำหนังสือเกี่ยวกับโฮมสเตย์และออกประเมินโฮมสเตย์ที่ผ่านมาตรฐานทุกเดือน รวมถึงควรดูแลติดตามอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และแนะนำให้สมาชิกเข้าใจการเสียสละเพื่อส่วนรวมในการจัดทำโฮมสเตย์ นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการยกเว้นการเสียภาษีกับกรมสรรพากรทั่วประเทศ พร้อมทั้งเข้ามาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือให้มีน้ำไหลตลอดปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น คุณภาพการบริการ ความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพการประกอบการ
2. ควรมีการศึกษาด้านการรวมเครือข่ายผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการประกอบการ

บรรณานุกรม

- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว. (2548). รายงานการศึกษาการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสชนบท (Home Stay). วันที่ค้นข้อมูล 17 มีนาคม 2553, เข้าถึงได้จาก http://libra.tourism.go.th/elib/search/Book_detail3.asp
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนพัฒนาปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2553). ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.tat9.com/s/bot/868768>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานระยอง. (2553). ข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองระยอง. วันที่ค้นข้อมูล 2 เมษายน 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.tat-rayong.com/>
- _____. (2553). ข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองระยอง. วันที่ค้นข้อมูล 3 เมษายน 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.gcocities.com/klaengdistrict/klaengdata1.htm>
- _____. (2553). ข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองระยอง. วันที่ค้นข้อมูล 3 เมษายน 2553, เข้าถึงได้จาก http://www.rayong.go.th/123.242.173.4/v2/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=62&Itemid=135
- เกรียง วิดีจาโรญพร. (2545, กรกฎาคม-กันยายน). บ้านพักแรม = Homestay :chamber D'Hotels. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 21(3), 4-8.
- ชาติชาย เหลืองเจริญ. (2553, 7 เมษายน). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 ตำบลเนินฆ้อ (ผู้ก่อตั้งบ้านจ่ารุงโฮมสเตย์). สัมภาษณ์
- ชววิทย์ สิริเวชกุล. (2544). การท่องเที่ยวเชิงชุมชนและการจัด Homestay Community Based Tourism and Homestay. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 20(2), 43.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ. (2544). โครงการวิจัยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตลุ่มแม่น้ำวาว. เชียงใหม่: สำนักพัฒนากองทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานภาค.
- ธีรพร เอื้อเฟื้อ. (2553, 7 เมษายน). ผู้จัดการประแสร์โฮมสเตย์. สัมภาษณ์.
- พจนางค์ สงวนศรี. (2546). คู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

- มธุรส ปราบไฟรี. (ชันวาคม 2545-พฤษภาคม 2546). โฮมสเคย์กับการจัดการ. *วารสารราชภัฏเพชรบุรี*, 11(2), 36-40.
- ยุพิน สมถวิล, (2553, 7 เมษายน). แม่บ้านประจำประแสรโฮมสเคย์. สัมภาษณ์.
- รณกร ตีรگانนท์. (2541). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาป่าชุมชน. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 17(2), 11.
- วรางคณา อศิสรประเสริฐ. (2549). แนวทางในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวแบบ "โฮมสเคย์". *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 8(1), 63-68.
- วรรณภา ศิลปะอาษา. (2544). องค์การที่มีบทบาทต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ใน *เอกสารการสนชชววิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. (หน้า 23)นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาการการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัลยา ศรีสุวรรณ. (2553, 7 เมษายน). ชาวบ้าน (บ้านจำรุงโฮมสเคย์). สัมภาษณ์.
- วัลยา โอพารัตน์มณี และอารัญ บุญชัย. (2546). ท่องเที่ยว: บทบาทการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 40(5), 7-11.
- ศิริพันธุ์ ไพโรจน์รัตน์. (2543). ความพร้อมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศักดิ์ เทพสุทิน. (2544, เมษายน-มิถุนายน). นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐมนตรีประจำสำนักนายก. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 20(2), 4.
- สุภาวณี ทรงพรวานิชย์. (2549). การศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุธี เอื้อเฟื้อ. (2553, 7 เมษายน). อคตินายกประมงปากน้ำประแสร (ประแสรโฮมสเคย์). สัมภาษณ์.
- สุวดี รัตนภรณ์. (2553, 7 เมษายน). เจ้าของเรือนแพโฮมสเคย์. สัมภาษณ์.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวกีฬาและกีฬาสนามกีฬาแห่งชาติ. (2553). *หลักสูตรมาตรฐานโฮมสเคย์ไทย สำหรับผู้ประกอบการโฮมสเคย์*. วันที่ค้นข้อมูล 2 เมษายน 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.homestaythai.org>
- อุคร วงษ์ทับทิม. (2545). ชุมชนกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวัฒนธรรม ตำบลแม่สี อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Sumka, S. (n.d.). *The Impact of Study Aboard: Educational Travel as a Model Forresponsible Tourism*. Retrieved 2006, January 2, from <http://www.transitionsabroad.com/listings/study/articles/studymay1.shtml>

What is Homestay. (2547). Retrieved 2004, July 25, from

<http://www.azhomestay.com/homeinfo.asp>.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก

Burapha University

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

แนวทางการสัมภาษณ์เจาะลึก

การทำธุรกิจโฮมสเตย์และผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการในเขตชายฝั่งทะเล ด้านตะวันออกของ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

1. ท่านคิดว่าอำเภอแกลง ได้รับผลกระทบเรื่องอะไรบ้าง
2. สาเหตุของผลกระทบที่เกิดขึ้นคืออะไร มีอะไรบ้าง
3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้สร้างปัญหาให้กับประชาชนและชุมชนหรือไม่
4. ถ้ามีผลกระทบแล้วได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆหรือไม่
5. ท่านคิดว่าการทำธุรกิจโฮมสเตย์สามารถเป็นอาชีพเสริมหรือไม่
6. การประกอบอาชีพทำที่พักแรมแบบ โฮมสเตย์ส่งผลกระทบต่อการค้าวงชีวิตความเป็นอยู่ของ

ท่านอย่างไร

7. การทำธุรกิจที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ท่านคิดว่าสิ่งใดที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด
8. ท่านต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำธุรกิจที่พักแรมแบบโฮมสเตย์หรือไม่

อย่างไร

9. มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติมในการทำธุรกิจที่พักแรมแบบโฮมสเตย์

หรือไม่

10. ปัญหาและอุปสรรคในการทำธุรกิจโฮมสเตย์มีอะไรบ้าง และสิ่งใดควรได้รับการ

แก้ไขมากที่สุดเพื่อลดผลกระทบต่อผู้ประกอบการประกอบธุรกิจที่พักแรมแบบโฮมสเตย์

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ข
รายชื่อโฮมสเตย์

รายชื่อโฮมสเตย์ในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง

1. ประแสร์โฮมสเตย์ มีที่พัก 7 แบบ ประกอบด้วย

- บ้านริมน้ำ	- บ้านโปรงทอง
- บ้านเสมผู้	- บ้านวชิรา
- บ้านกะเน็งนิง	- บ้านสายสัมพันธ์
- บ้านยีนดี	

2. บ้านจ่ารุงโฮมสเตย์

3. เรือนแพโฮมสเตย์

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ค

ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

โฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548

ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
ว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย
พ.ศ. 2548

โดยที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว มีภารกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ข้อ 1 (1),(3) และข้อ 3 (3) พ.ศ. 2545 ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548”

ข้อ 2 ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

ข้อ 3 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ข้อ 4 ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

“เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย” หมายถึง เครื่องหมายที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ออกให้โฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 และได้ออกประกาศ ให้ทราบทั่วกันแล้ว

“มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย” หมายถึง โฮมสเตย์ที่มีมาตรฐานตามที่กำหนดในประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548

“คุณลักษณะเครื่องหมายรับรอง” หมายถึง เครื่องหมายหรือรูปตราสัญลักษณ์ที่มีลักษณะ
หลังคาทรงไทยลายกลอน อยู่บนตัวอักษร Home Stay Standard Thailand ตามรูปที่ปรากฏนี้ ซึ่งมี
ความหมายว่า

หลังคาทรงไทยลายกลอน มีสีน้ำตาล ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงโฮมสเตย์ที่อยู่ในชนบท
ของไทย

ตัวอักษร Home Stay มีสีเขียว หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ซึ่งนักท่องเที่ยว
จะพักร่วมกับเจ้าของบ้านในบ้านหลังเดียวกัน

ตัวอักษร Standard Thailand มีสีแดง หมายถึง คำเพื่อใช้ยืนยันว่าเป็นโฮมสเตย์ที่ได้รับ
มาตรฐานของประเทศไทย

Home Stay
S T A N D A R D
Thailand

“สำนักงาน” หมายถึง สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ตามระเบียบ
สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548

“หนังสือรับรอง” หมายถึง หนังสือรับรองที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวออกให้แก่โฮมส
เตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน

“ผู้อำนวยการ” หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

“คณะทำงาน” หมายถึง คณะบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อ 6 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ที่อนุญาตให้บุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล องค์กร นำไปใช้เป็นเครื่องหมายแสดงการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ข้อ 7 การติดตั้งเครื่องหมายรับรองโฮมสเตย์ไทย จะต้องติดตั้งในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนที่ด้านหน้าของตัวบ้าน

ข้อ 9 หากผู้ประกอบการโฮมสเตย์รายใดใช้เครื่องหมายรับรองไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือจัดทำขึ้นเองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จะมีความผิดตามกฎหมาย

ข้อ 10 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสื่อมประโยชน์ ซึ่งเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยหรือทรัพย์สินซึ่งทางราชการได้ทำขึ้น ต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ได้กระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น

ข้อ 11 ผู้ใดทำเทียม ทำปลอม เลียนแบบ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้มีรูปร่าง รูปแบบ หรือคุณลักษณะซึ่งคล้ายเครื่องหมายรับรอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจะถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 12 ผู้ใดปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบนี้ ต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 13 ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่

มกราคม พ.ศ. 2548

ภาคผนวก ง

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)

ความนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) เป็นแผน อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มา เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลัก ทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอด พ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อ โลกยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและ ภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการ ต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มี สำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้า โดยนำความคิดของทุกภาคส่วนในสังคม ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอนุภาค และระดับชาติ มาสังเคราะห์เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่าง เป็นระบบให้เกิดเป็น "วิสัยทัศน์ร่วม" ที่สังคมไทยยอมรับร่วมกัน โดยคำนึงถึงภาพรวมการพัฒนาที่ ผ่านมา สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อ นำไปสู่สังคมไทยที่พึงประสงค์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้าง คุณค่าที่ดีให้เกิดขึ้นใน สังคมไทย

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ จึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาว และมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ในด้านแนวคิดที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ที่มี "คน" เป็นศูนย์กลางได้อย่างแท้จริง

จากการประเมินผลการพัฒนาในช่วง ๔ ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุล โดยประสบความสำเร็จเฉพาะในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ "จุดอ่อน" ของการพัฒนาที่สำคัญ คือ ระบบบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และราชการยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจและขาดประสิทธิภาพ ระบบกฎหมายล้มเหลว นำไปสู่ปัญหาเรื้อรังของประเทศ คือ การทุจริตประพฤติมิชอบที่เกิดขึ้นทั้งในภาคราชการและในภาคธุรกิจ เอกชน ขณะเดียวกันคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ไม่สามารถปรับตัว รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ ทั้งฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของไทยอ่อนแอ ไม่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจยังด้อยประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ความยากจน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่รุนแรงขึ้น ได้สร้างความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น นอกจากนี้ความอ่อนแอของสังคมไทยที่ ตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยม ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคมมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดทุนทางสังคมและทางเศรษฐกิจหลายประการ ซึ่งเป็น "จุดแข็ง" ของประเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางพื้นฐานให้เกิดการปฏิรูปที่สำคัญทั้งทางสังคม การเมือง การบริหารภาครัฐ และการกระจายอำนาจ ขณะที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและพลังท้องถิ่นชุมชน มีความเข้มแข็งมากขึ้น สื่อต่างๆ มีเสรีภาพมากขึ้น เอื้อต่อการเติบโตของประชาธิปไตย การป้องกัน การทุจริตประพฤติมิชอบและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ทั้งจุดแข็งของฐานการผลิต การเกษตรที่หลากหลาย มีศักยภาพเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก พร้อมทั้งมีธุรกิจบริการที่มีความเชี่ยวชาญ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยมีวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมเป็น ปึกแผ่นและมีสถาบันหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ซึ่งจะช่วยเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการลดความเสี่ยงจากกระแสโลกาภิวัตน์

ขณะเดียวกันกระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของโลกเป็นทั้ง "โอกาสและภัยคุกคาม" ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น

มีการปรับระเบียบเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่นำไปสู่กติกาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ และแนวโน้มการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคทั้งระดับทวีปและพหุภาคีที่มีอิทธิพลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา ทำให้ต้องเร่งเตรียมพร้อมทั้งการสร้างระบบ กลไก และพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวอย่างรู้เท่าทัน ได้รวดเร็ว เพื่อคงสถานะการแข่งขันของประเทศและก้าวสู่ระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเท่าทัน โลกได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังมีความเปราะบางและมีแนวโน้มที่จะชะลอตัว ต่อเนื่อง และคาดว่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าที่ประมาณการไว้เดิม จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจ ไทยซึ่งต้องปรับตัวให้ทัน ทั้งการเริ่มปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานรากถึงระดับมหภาค และการปรับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ภายใต้สถานการณ์และแนวโน้มในอนาคตที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ จึงเป็นแผนที่ดำเนินการในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของประเทศ ที่จำเป็นต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น และมุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต พร้อมทั้งวางรากฐานการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจาก ภายนอกและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน จะต้องให้ความสำคัญลำดับสูงกับการ บริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างสถานะผู้นำร่วมด้านในทุกระดับ ในอันที่จะสร้างพลังร่วมกันให้ เกิดค่านิยมใหม่ในสังคม ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการประเทศใหม่ที่ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ๒๐ ปี มีจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เกิด "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมี สุขของคนไทย" และสร้างค่านิยมร่วม ให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและปรับเปลี่ยน กระบวนการคิด ทักษะคิด และกระบวนการทำงาน โดยยึด "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เป็น ปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ ที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพ และคุณภาพ และก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีใน สังคมไทยบนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนด สภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ "สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ" ใน ๓ ด้าน คือ

สังคมคุณภาพ ที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง สามารถสั่งสมทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์ สังคมไทยที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้ รัก สามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติ และท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ ในการพัฒนาประเทศจะยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญานำทางให้การพัฒนา ยึดทางสายกลาง อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าทางสังคมไทยที่มีความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณธรรม และยั่งยืน

เพื่อก้าวสู่วิสัยทัศน์ร่วมของสังคมไทย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวาง "บทบาทการพัฒนาประเทศ" ในอนาคตอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมที่จะวางรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ ขณะเดียวกันมีการใช้ศักยภาพด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ ประณีประนอม เปิดกว้าง ในการพัฒนาเป็นแกนประสานการเจรจา เสริมสร้างสันติภาพในภูมิภาค และใช้ศักยภาพด้านการผลิตและบริการเพื่อเตรียมพัฒนาประเทศสู่ความเป็นฐานเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะด้านการเกษตร การแปรรูปการเกษตรและอาหาร การเป็นฐานการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิทยาการที่เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการพัฒนาเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค ด้านการขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมของภูมิภาค โดยอาศัยศักยภาพที่ได้เปรียบของพื้นที่เศรษฐกิจและ

โครงการบริการพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นแล้ว เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ก้าวตามโลกอย่างรู้เท่าทัน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วม ภายใต้ "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) จึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ ไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน สร้างความเข้มแข็งของภาคการเงิน ความมั่นคงและเสถียรภาพของฐานะการคลัง ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มสมรรถนะของระบบเศรษฐกิจ โดยรวมให้สามารถแข่งขันได้และก้าวทันเศรษฐกิจยุคใหม่

(๒) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน มีการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทย

(๓) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เน้นการปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจเอกชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา การสร้างระบบการเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม และลดการทุจริตประพฤตินิชอบ

(๔) เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา

เป้าหมาย

(๑) เป้าหมายคุณภาพทางเศรษฐกิจ สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจมหภาคให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ โดยมีเป้าหมายให้เศรษฐกิจขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ ๕-๕ ต่อปี สามารถเพิ่มการจ้างงานใหม่ในประเทศได้ไม่ต่ำกว่า ๒๓๐,๐๐๐ คนต่อปี มีอัตราเงินเพื่อ

เฉลี่ยไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี รักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดให้คงอยู่เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑-๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และรักษาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมทั้งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตให้แข่งขันได้ โดยให้การส่งออกขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖ ต่อปี ให้ผลิตภาพการผลิตรวมในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี ผลิตภาพการผลิตรวมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี และผลิตภาพ ของแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีรายได้จาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗-๘ ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี

(๒) เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุล และขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๙ ปี ในปี ๒๕๕๘ ยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๕๘ ขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุม ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และให้มีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนไทยทุกช่วงวัย ตลอดจนเพิ่มความเข้มแข็งให้ชุมชนและประชาสังคมและใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและประชาชนมีส่วนร่วม

(๓) เป้าหมายการบริหารจัดการที่ดี สร้างระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดและโครงสร้างที่เหมาะสม ท้องถิ่นมีขีดความสามารถจัดเก็บรายได้สูงขึ้นและมีระบบสนับสนุนการกระจายอำนาจให้โปร่งใส มีระบบตรวจสอบด้วยการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

(๔) เป้าหมายการลดความยากจน ให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อลดสัดส่วนคนยากจนของประเทศให้อยู่ในระดับไม่เกินร้อยละ ๑๒ ของประชากรในปี ๒๕๕๘

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สนับสนุนและเชื่อมโยงกัน ๓ กลุ่มยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม มีความสำคัญเป็นลำดับสูงสุด เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดี ทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทยพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกันและขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วย

(๑) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการผลักดันให้ทุกยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปได้ โดยให้ความสำคัญกับ

(๑.๑) การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยปรับโครงสร้าง ลดขนาด และปรับบทบาทให้สอดคล้องระบบราชการแนวใหม่ มีระบบ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีเอกภาพ และเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกัน มีระบบการทำงานที่ลดความซ้ำซ้อน ระบบงบประมาณเป็นแบบมุ่งผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาตามแผนชาติ รวมทั้งปรับปรุงระบบกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมการใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิประชาชน และสนับสนุนให้สื่อและประชาชนมีบทบาทตรวจสอบกระบวนการยุติธรรม

(๑.๒) การกระจายภารกิจและความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างโปร่งใส โดยเตรียมความพร้อมและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม

(๑.๓) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาค การเมือง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยสร้างจิตสำนึกประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

(๑.๔) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการตรวจสอบถ่วงดุลทุกภาคส่วนในสังคม โดยสนับสนุนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และสนับสนุนบทบาทสื่อในการตรวจสอบ นักการเมืองและข้าราชการ เพื่อระบบการเมืองที่โปร่งใส สร้างจิตสำนึกของข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

(๑.๕) การเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชน ให้มีความโปร่งใส มีระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ รักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ รวมทั้งสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภค

(๑.๖) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน โดยสร้าง องค์ความรู้ ที่ถูกต้องและมีคุณภาพให้เป็นภูมิคุ้มกัน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเอง ดูแลซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้ดำเนินชีวิต โดยยึดทวิงสายกลาง ความพอเพียง มีคุณธรรม มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นรากฐานที่ดีของสังคม

กลุ่มที่สอง การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาชนบทและเมือง รวมตลอดทั้งมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่ดีมีสุขได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

(๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม ให้มีความสำคัญกับ

(๒.๑) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยปฏิรูประบบสุขภาพ ให้มีความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เน้นการป้องกัน ปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ยกระดับทักษะฝีมือของคนไทยให้ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับ โครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถคิดเป็น ทำเป็น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อ

(๒.๒) การส่งเสริมให้คนมีงานทำ โดยมุ่งสร้างผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุกๆพื้นที่ทั่วประเทศ ขยายการจ้างงานนอกภาคเกษตร และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในต่างประเทศ เพื่อขยายตลาดแรงงานใหม่ๆ ให้แก่แรงงานไทย

(๒.๓) การปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อสร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย โดยเพิ่มประสิทธิภาพระบบหลักประกันสังคม เดิรียมความพร้อมของท้องถิ่น ในการร่วมรับผิดชอบการบริการทางสังคม ปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ปรับปรุงรูปแบบการคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส

(๒.๔) การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เร่งบำบัดรักษาและฟื้นฟู

สมรรถภาพผู้ศึกษา ปรามปรามและดำเนินการทางกฎหมายอย่างจริงจัง ตลอดจนประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสกัดกั้นขบวนการผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

(๒.๕) การส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรทางศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน อาสาสมัคร และสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแลและพัฒนาสมาชิกในทุกด้าน สร้างและปลูกจิตสำนึกในความรักชาติและความเป็นไทยอย่างจริงจัง สนับสนุนบทบาทสถาบันทางสังคมต่างๆ ในการทำนุและพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาสื่อมวลชนทุกประเภทให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

(๓) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับ

(๓.๑) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ เน้นการพัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม มีการระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ โดยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน ให้เกิดความสงบ สะอาด ปลอดภัย และมีระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่อย่างต่อเนื่อง

(๓.๒) การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมืองภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ที่มุ่งเน้นการปรับกระบวนการสรรคนและการจัดการการ แก้ไขปัญหาความยากจนอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เน้นที่ตัวคนจนด้วยการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถให้คนจนก่อร่างสร้างตัวพึ่งตนเองมากขึ้น และพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาเชิงระบบและโครงสร้าง โดยมีการปรับระบบบริหาร จัดการภาครัฐ ปฏิรูปกฎหมาย และปรับปรุงกฎระเบียบ เพื่อสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมไม่ขัดต่อกฎระเบียบ

(๓.๓) การสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน โดยสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจในระดับฐานราก สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่คนในชนบท พัฒนาการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงพื้นที่ชนบทและเมือง และส่งเสริมการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ในระดับต่างๆ

(๓.๔) การจัดการพื้นที่เชิงบูรณาการที่ยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วม และเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคนดีและระบบดี เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ โดยปรับกลไกการจัดการพื้นที่และสร้างเครือข่าย เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

(๔) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับ

(๔.๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยปรับกลไกและกระบวนการจัดการเชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีการจัดทำฐานข้อมูลระดับพื้นที่ เพื่อการติดตาม ตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔.๒) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และมีการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับสมรรถนะ จัดทำแผนหลักฟื้นฟูชายฝั่งและทะเลไทยให้คืนความอุดมสมบูรณ์ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และฟื้นฟูทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

(๔.๓) การอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และใช้ผังเมืองเป็นกลไกประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง ให้เกิดความน่าอยู่และยั่งยืน

(๔.๔) การบริหารจัดการปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้เมืองและชุมชนมีความน่าอยู่ โดยส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชน บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและจริงจัง พัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงมาตรฐานจัดการมลพิษให้ได้มาตรฐานสากล

กลุ่มที่สาม การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่เน้นการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ที่มุ่งส่งเสริมให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศแข็งแกร่งและขยายตัวได้อย่างมีคุณภาพ โดยปรับฐานเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานรากถึงระดับมหภาค และมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทัน บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ควบคู่ไปกับการรักษาสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันทั้ง

ระดับมหภาคและระดับสาขา รวมทั้งการสร้างความพร้อมและพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการพัฒนานวัตกรรมและการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

(๕) ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมให้ความสำคัญกับ

(๕.๑) การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตเศรษฐกิจและช่วยกระจายความเจริญและสร้างความเป็นธรรม โดยการดูแลสภาพคล่องและรักษาเสถียรภาพด้านราคาและอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม สร้างความเข้มแข็งและระบบระวังภัยของภาคการเงิน ปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส และปรับปรุงบทบาทของภาคการเงินในการกระจายความเจริญและความเป็นธรรม ตลอดจนเพิ่มบทบาทของตลาดทุนเพื่อกระตุ้นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและให้เป็นทางเลือกของแหล่งระดมทุนของประเทศ

(๕.๒) การดำเนินนโยบายการคลังและสร้างความมั่นคงของฐานะการคลังและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยเพิ่มการใช้จ่ายและใช้มาตรการภาษีสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจ รั้งรักษาวินัยทางการคลัง และบริหารหนี้สาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ บริหารรายได้รายจ่ายและทรัพย์สินของรัฐเพื่อความยั่งยืนฐานะการคลังในระยะยาว รวมทั้งส่งเสริมระบบการออมของประเทศ ตลอดจนกระจายอำนาจการคลังและถ่ายโอนภารกิจสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

(๕.๓) การเตรียมความพร้อมของเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ ให้มีภูมิคุ้มกันจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยเน้นการสร้างความพร้อมในการเจรจาต่อรองทางการค้า และประสานกลไกความร่วมมือเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศให้เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ

(๖) ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้ความสำคัญกับ

(๖.๑) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและการค้า เพื่อสร้างฐานการผลิตในประเทศให้เข้มแข็ง พึ่งพาตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยพัฒนาคุณภาพคน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตและวิธีการผลิต ในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้ตรงความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สร้างสมดุลระหว่างการผลิตกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระจายความเสี่ยงที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจยุคใหม่

(๖.๒) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตและบริการ โดยใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้พัฒนาขึ้นแล้วให้คุ้มค่า และพัฒนาให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาตรฐาน

(๖.๓) การผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ โดยการพัฒนาภาคในการเพิ่มผลผลิต ทั้งการพัฒนาเครือข่ายประสานความร่วมมือภาครัฐ เอกชน และประชาชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ

(๖.๔) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และระบบสหกรณ์ ให้เป็นฐานรากที่เข้มแข็งในการสร้างรายได้ของประเทศ ตลอดจนเน้นความเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและบริการอย่างเป็นระบบครบวงจร

(๖.๕) ปรับปรุงระบบเจรจาและความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อสร้างเอกภาพในการเจรจาทางการค้า และเสริมสร้างอำนาจต่อรองของไทยในเวทีเศรษฐกิจการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

(๖.๖) ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และพัฒนารูปแบบบริการที่มีศักยภาพใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง วิถีชีวิต สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้าน ตลอดจนการส่งเสริมไทยเที่ยวไทย และการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

(๗) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีความสำคัญกับ

(๗.๑) การประยุกต์ใช้และการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต และสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามศักยภาพของคนไทย โดยสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยี เน้นการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพสินค้า กระตุ้นการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีของตนเอง เพื่อต่อ ยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

(๗.๒) การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลก และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถเลือก รับ ประยุกต์ใช้ และพัฒนาเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๗.๓) การยกระดับการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร เพื่อ เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้และข่าวสาร ช่วยสนับสนุนการฟื้นฟู เศรษฐกิจและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(๗.๔) การบริหารการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มุ่ง ประสิทธิภาพ ให้นำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ โดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนเป็นผู้นำ ในขณะที่ภาครัฐเป็น ผู้สนับสนุนและนักวิชาการมีส่วนร่วม

ลำดับความสำคัญของการพัฒนา

ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติ ฉบับที่ ๕ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ ภายใต้ทรัพยากร ภาครัฐที่มีอยู่จำกัด ซึ่งต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจให้แข็งแกร่ง มั่นคง และปรับฐานเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถขยายตัวต่อเนื่องในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. การเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวอย่าง

รวดเร็วและมีเสถียรภาพ โดยดำเนิน นโยบายเร่งรัดการคลังด้านการ ใช้จ่ายของภาครัฐ นโยบายภาษี และนโยบายการเงินระยะสั้นที่เน้นการดูแลสภาพคล่องให้เพียงพอ และรักษาเสถียรภาพด้านราคา และอัตราแลกเปลี่ยนไม่ให้ผันผวนเกินไป ชะลอการไหลออกนอกประเทศของเงินทุน และ รักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัด ไม่ให้ลดลงมาก รวมตลอดทั้งการแก้ไขปัญหาและกระตุ้นการขยายตัว ของภาคการผลิต โดยเฉพาะการส่งออก การท่องเที่ยว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การ ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการอื่นๆ ที่มีศักยภาพ ควบคู่กับการฝึกอบรมทักษะฝีมือ แรงงานให้สามารถสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทาง โครงสร้างการผลิตและตลาดแรงงาน เพื่อเพิ่ม การจ้างงานและขีดความสามารถในการหารายได้เงินตราต่างประเทศ

๒. การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก เน้นพัฒนาธุรกิจชุมชน โดย ส่งเสริมการ ระดมทุนในลักษณะกองทุนหมุนเวียน เพื่อการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการขยาย โครงการสินเชื่อ รายย่อยเพื่อบรรเทาปัญหาสภาพคล่อง ให้ความสำคัญกับการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการที่มีการ พัฒนารูปแบบและคุณภาพได้มาตรฐาน มีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งพัฒนาข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึง ชุมชนเพื่อการแปรรูปผลผลิต ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจาย ผลผลิตที่เชื่อมโยงระหว่างตลาดท้องถิ่นสู่ตลาดระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และต่างประเทศ

๓. การบรรเทาปัญหาสังคม โดยต้องเร่งป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพคิดในเชิงรุกให้ครบ วงจร พัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

และเป็นธรรม พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานควบคู่กับการสร้างงานรองรับ ขณะเดียวกันต้องมีการขยาย ขอบเขตการคุ้มครองแรงงานให้ครอบคลุมทั้งในและนอกระบบ ให้ความสำคัญกับการป้องกันและ ปรามปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐ ภาคการเมือง และภาคเอกชนอย่างจริงจัง รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เกิดความนิยมไทยและรักชาติอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

๔. การแก้ปัญหาความยากจน ที่มุ่งจัดการแก้ไขปัญหาย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เน้นที่ตัวคนจนและสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาเชิงระบบและโครงสร้าง โดย

(๑) เสริมสร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้อย่างทั่วถึง โดยการกระจายบริการศึกษา สาธารณสุขที่มีทางเลือกเหมาะกับวิถีชีวิตของคนยากจน และเพิ่มโอกาส การเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งข้อมูลข่าวสาร

(๒) สร้างโอกาสให้คนยากจนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของคนยากจน ให้คน ยากจนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

(๓) พัฒนาโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงใน ชีวิตแก่คนยากจน โดยการปรับปรุงรูปแบบและแนวการดำเนินงานให้เข้าถึงกลุ่มคนยากจนและ ผู้ด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง รวมทั้งจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับ ความ ต้องการของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในแต่ละพื้นที่

(๔) พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีด ความสามารถให้คนยากจนสามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยส่งเสริมการ รวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชนเครือข่ายขององค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดการร่วม คิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหายของตน ควบคู่ไปกับการสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ ด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างครบวงจร สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ ใ้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ เทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงสู่ตลาดภายในและต่างประเทศได้

(๕) ปรับระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสให้คนยากจน โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขความยากจนที่มีความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมาย คนยากจนในแต่ละพื้นที่ มีมาตรการเฉพาะตามศักยภาพของกลุ่มคนยากจนในชนบทและในเมือง รวมทั้งให้มีการประสานแผนงานและปรับระบบการจัดสรรงบประมาณลงสู่กลุ่มเป้าหมายคน ยากจนอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนมีการพัฒนาเครื่องชี้วัดความยากจน ให้ถูกต้องและปรับได้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

(๖) เร่งปฏิรูปกฎหมายและปรับกฎระเบียบ ให้คนจนได้รับโอกาส สิทธิ และความ เสมอภาคในด้านต่างๆ อาทิ สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

สิทธิการประกอบการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิทธิการถือครองที่ดินสำหรับกลุ่มคนยากจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ทำกิน

การบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

การแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องผนึกพลังร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนารูปแบบใหม่ ทั้งด้านวิถีคิดและวิธีการทำงาน สามารถสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือในการแปลงยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย

๑. เริ่มจากกระบวนการสร้างความเข้าใจในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ไปพร้อมกับการสร้างองค์ความรู้ สร้างภาวะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และขยายเป็น เครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคีการพัฒนาอย่างกว้างขวาง จัดให้มีเวทีเรียนรู้ มีการรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบในหลากหลายรูปแบบ

๒. ต้องมีการบริหารยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ พร้อมกับจัดทำแผนการ จัดสรรทรัพยากรภาครัฐ เพื่อชี้นำทิศทางการลงทุน ควบคู่ไปกับการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันและสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕

(๑) จัดทำแผนแม่บท หรือแผนหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็นแผนเฉพาะเรื่องอย่างเป็นองค์รวม ที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหลายหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาร่วมดำเนินการอย่างมีบูรณาการ โดยมีระยะเวลาประมาณ ๕ ปี

(๒) จัดทำแผนปฏิบัติการ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น ตลอดจนแผนปฏิบัติการระดับกระทรวง ทบวง กรม ที่มีการประสานงานในแนวราบระหว่างหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้หลักการที่ยึดพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม โดยมีระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี มีรายละเอียดครอบคลุมการลงทุน แผนงาน โครงการต่างๆ มีการจัดลำดับความสำคัญและมีแนวทางในการติดตามประเมินผล

๓. เร่งปรับปรุงกลไกและบทบาทของหน่วยงานกลาง ให้สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติ และที่สำคัญที่สุดต้องมีการปรับระบบการจัดสรรงบประมาณที่เน้น ผลสัมฤทธิ์ กระจายสู่ท้องถิ่นชุมชนอย่างสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

๔. ภาครัฐต้องสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งในสังคม ขณะเดียวกันต้องพัฒนาระบบและกลไกติดตามประเมินผล สร้างดัชนีชี้วัดระดับต่างๆ ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูล และโครงข่ายข้อมูลข่าวสารในทุกระดับ

ภาคผนวก จ

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

ความนำ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา? และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามในปีแรกของแผนฯ ประเทศไทยต้องประสบวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง และส่งผลกระทบต่อคนและสังคมเป็นอย่างมาก จึงต้องเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพมั่นคง และลดผลกระทบจากวิกฤตที่ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานและความยากจนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 สรุปได้ว่า ประสบความสำเร็จที่น่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี เสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวสู่ความมั่นคง ความยากจนลดลง ขณะเดียวกันระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นมาก อันเนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยการมีหลักประกันสุขภาพที่มีการปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยครอบคลุมคนส่วนใหญ่ของประเทศ และการลดลงของปัญหาสุขภาพเสพติด

ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง? มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา? ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาและสถานะของประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งแนวโน้มของบริบทการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมี 5 บริบท ดังนี้

(1) การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก ทำให้การเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า และบริการ รวมทั้งคนในระหว่างประเทศมีความคล่องตัวมากขึ้น ประกอบกับการก่อตัวของศตวรรษแห่งเอเชียที่มีจีนและอินเดียเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายการค้าในเชิงรุก ทั้งการหาตลาดเพิ่มและการผลักดันให้ผู้ผลิตในประเทศปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้บนฐานความรู้ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความเป็นไทย นอกจากนี้ ปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจของโลกที่สะสมมานาน และการขยายตัวของกองทุนประกันความเสี่ยงจะสร้างความผันผวนต่อระบบการเงินของโลกจึงมีความจำเป็นต้องยกระดับการกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ และการเตรียมความพร้อมต่อการผันผวนของค่าเงินและอัตราดอกเบี้ยในตลาดโลก

(2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี สร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยจะต้องมีการบริหารจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งการพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย อาทิ สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ มีการบริหารจัดการสิทธิและสิทธิบัตรและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับชุมชน

(3) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อประเทศไทย โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพและการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ แต่ในอีกด้านก็จะเป็นภัยคุกคามในเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือและทักษะไปสู่ประเทศที่มีผลตอบแทนสูงกว่า ขณะเดียวกัน การแพร่ขยายของข้อมูลข่าวสารที่ไร้

พรมแดนทำให้การดูแลและป้องกันเด็กและวัยรุ่นจากค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นไปอย่างลำบากมากขึ้น ตลอดจนปัญหาการก่อการร้าย การระบาดของโรคพันธุกรรมใหม่ๆ และการค้ายาเสพติดในหลากหลายรูปแบบ

(4) การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนประชากรในโลกที่มากขึ้น ได้สร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกให้เสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ และการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้นรวมทั้งการเกิดและแพร่เชื้อโรคที่มีรหัสพันธุกรรมใหม่ๆ นอกจากนั้น การกีดกันทางการค้าที่เชื่อมโยงกับประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็มามากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศน์ ด้วยการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และปรับรูปแบบการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกัน ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และพัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

(5) การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้มีการเดินทางทั้งเพื่อการท่องเที่ยวและการทำธุรกิจในที่ต่างๆ ทั่วโลกมากขึ้น รวมทั้งสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ ทำให้ประเทศต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรที่มีองค์ความรู้สูงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในขณะที่กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับการรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจมุ่งสู่การส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานและผู้ประกอบการเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้สะดวกขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องคำนึงถึงมาตรการทั้งด้านการส่งเสริมคนไปทำงานต่างประเทศ การดึงดูดคนต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศ และมาตรการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของคนในเชิงสุขภาพและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

สถานะของประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยต้องเผชิญในอนาคต การทบทวนสถานะของประเทศในด้านสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศ แสดงว่าประเทศไทยมีโอกาสการปรับตัวและได้รับประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์แต่ยังคงพัฒนาโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในหลายประการเพื่อให้คนไทยอยู่ดีมีสุข ซึ่งสรุปสถานะของประเทศที่สำคัญได้ดังนี้

(1) สถานะด้านสังคมของประเทศ การพัฒนาคุณภาพคนด้านการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 8.5 ปี ในปี 2548

และมีคนไทยที่คิดเป็นทำเป็นร้อยละ 60 ของประชากร ส่วนการขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมากขึ้น แต่ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพการศึกษาในทุกระดับลดลงอย่างต่อเนื่องและยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นประเด็นที่ต้องเร่งให้ความสำคัญระยะต่อไป แม้การศึกษาของแรงงานไทยที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39.8 ในปี 2548 แต่ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานไทยยังต่ำเมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย เกาหลี สิงคโปร์ ใต้หวัน และญี่ปุ่น ตลอดทั้งกำลังคนระดับกลางและระดับสูงยังขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพ และยังมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเพียงร้อยละ 0.26 ต่อ GDP ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถึง 7 เท่า ทั้งการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ยังอยู่ในระดับต่ำ จึงเป็นจุดอ่อนของไทยในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม รวมทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ และเป็นจุดจุดริ่งการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันต่างประเทศในด้านสุขภาพของคนไทยได้รับหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงร้อยละ 96.3 ในปี 2548 การเจ็บป่วยโดยรวมลดลงเหลือ 1,798.1 ต่อประชากรพันคนในปี 2547 อย่างไรก็ตาม คนไทยยังเผชิญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง รวมทั้งโรคอุบัติใหม่หรือโรคระบาดซ้ำที่เป็นผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนหลักประกันทางสังคมยังไม่ครอบคลุมแรงงานนอกระบบและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง และคนไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงขึ้น ขณะเดียวกันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์ที่เป็นผลกระทบจากการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนา มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลูกฝังศีลธรรมให้มีคุณภาพและจริยธรรมลดน้อยลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น

(2) สถานะด้านชุมชนของประเทศ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและการจัดการความรู้มีมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีการรวมตัว รวมกลุ่มและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้สามารถจัดการกับปัญหาที่มากกระทบกับชุมชนได้ในระดับหนึ่ง พร้อมกับมีการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นให้สามารถปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีกลไกการบริหารงานให้พร้อมรับภารกิจกระจายอำนาจ โดยภาครัฐได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการจัดทำแผนชุมชนแล้ว 3,657 ตำบล การส่งเสริมกระบวนการประชาคมในการจัดทำแผนของส่วนท้องถิ่นและอำเภอ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชุมชน ขณะที่ในด้านวัฒนธรรม ค่านิยมที่ดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นยังถูกละเลยและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่มีน้อย ทั้งระบบคุณค่าของสังคมไทยในเรื่องจิตสาธารณะ ความ

เชื้ออาหาร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเริ่มเสื่อมถอย อย่างไรก็ตาม สังคมไทยยังมีผู้นำการพัฒนา โดยเฉพาะผู้นำชุมชนและปราชญ์กระจายอยู่ทุกพื้นที่ประมาณ 1.7 ล้านคน และมีบทบาทสำคัญเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนทำให้มีชุมชนต้นแบบที่มีความเข้มแข็งสามารถเป็นแบบอย่างเพื่อเรียนรู้และประยุกต์ใช้อยู่ทั่วทุก

ภูมิภาค ขณะเดียวกันความเป็นสังคมเมืองขยายตัวมากขึ้น โดยกระแสวัฒนธรรมที่เข้าสู่ชุมชนได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้มีความสะดวกมากขึ้นแต่มีความสุขลดลง มีรายได้น้อยพอรายจ่าย มีหนี้สินเพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลงในลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น

(3) สถานะด้านเศรษฐกิจของประเทศ เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.7 ต่อปี ในช่วงปี 2545-2548 และจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีขนาดทางเศรษฐกิจใหญ่เป็นลำดับที่ 20 จากจำนวน 192 ประเทศในโลก มีฐานการผลิตที่หลากหลาย ช่วยลดความเสี่ยงจากภาวะผันผวนของวัฏจักรเศรษฐกิจและสามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจไทยมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างที่ต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบ ชิ้นส่วน พลังงาน เงินทุน และเทคโนโลยี ในสัดส่วนที่สูง โดยที่ผลิตภาพการผลิตยังต่ำ การผลิตอาศัยฐานทรัพยากรมากกว่าองค์ความรู้ มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและบริโภคอย่างสิ้นเปลืองทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมและผลกระทบในด้านสังคมตามมาจากโดยไม่ได้มีการสร้างภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่งและโลจิสติกส์ยังขาดประสิทธิภาพและการเชื่อมโยงที่เป็นระบบ ทำให้มีต้นทุนสูงถึงร้อยละ 16 ของGDP อีกทั้งภาคขนส่งยังมีสัดส่วนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์สูงถึงร้อยละ 38 นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ยังไม่กระจายไปสู่พื้นที่ชนบทอย่างเพียงพอและทั่วถึง ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของไทยต่างอยู่ในระดับต่ำและตกเป็นรองประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่แข่งทางการค้า

อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีจุดแข็งอยู่ที่การมีเสถียรภาพเศรษฐกิจในระดับที่ดีจากการดำเนินนโยบายเพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ดี โดย ณ สิ้นปี 2548 อัตราการว่างงานอยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ 2 และทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศอยู่ในระดับ 52.1 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ ซึ่งนับว่าเป็นระดับที่มีความเพียงพอในการเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากภายนอก อย่างไรก็ตามราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นมากตั้งแต่ปลายปี 2547 และต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันที่ส่งผลให้ดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลเพิ่มขึ้น สะท้อนถึงปัญหาความอ่อนแอในเชิงโครงสร้างที่พึ่งพิงภายนอกมาก

เกินไปรวมทั้งประเทศไทยยังมีฐานะการออมที่ต่ำกว่าการลงทุน และทำให้ต้องพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศทำให้ประเทศมีความเสี่ยงจากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจภายใต้เงื่อนไขบริบทโลกที่มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของคน องค์ความรู้/เทคโนโลยี เงินทุน สินค้าและบริการ

สำหรับการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน มีส่วนช่วยให้ความยากจนลดลงตามลำดับและการกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นอย่าง ช้า ๆ ในปี 2547 มีจำนวนประชาชนที่ยังอยู่ภายใต้เส้นความยากจนซึ่งเป็นระดับรายได้ 1,242 บาทต่อเดือนอยู่จำนวน 7.34 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของประชากรทั้งประเทศ สำหรับการกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นอย่างช้า ๆ โดย ค่าดัชนีจีนี่ (Gini coefficient) ของประเทศไทยเท่ากับ 0.499 ลดลงต่อเนื่องจาก 0.525 ในปี 2543 และ 0.501 ในปี 2545 แต่อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาการกระจายรายได้ต้องได้รับลำดับความสำคัญ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับอื่นๆแล้ว การกระจายรายได้ในประเทศไทยยังมีความเท่าเทียมน้อยกว่าหลายประเทศ

(4) สถานะด้านความหลากหลายทางชีวภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในอดีตทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้เพื่อการตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยพื้นที่ป่าไม้ถูกทำลายไปถึง 67 ล้านไร่ในช่วง 40 ปีปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่า ร้อยละ 33 ของพื้นที่ประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และภัยธรรมชาติที่บ่อยครั้งและรุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ลงโดยป่าชายเลนลดลงจาก 2 ล้านไร่เหลือ 1.5 ล้านไร่ อัตราการจับสัตว์น้ำลดลง 3 เท่า แหล่งปะการังและหญ้าทะเลสภาพเสื่อมโทรม สำหรับทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ก็กำลังถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สาเหตุมาจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ และส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ทำให้อัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้น คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรม มีสาเหตุสำคัญจากการขยายตัวของจำนวนประชากร และแบบแผนการดำรงวิถีชีวิตที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษเพิ่มขึ้น โดยคุณภาพอากาศและน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน ปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีมากขึ้นเกินศักยภาพในการกำจัดได้ทัน ขณะที่การนำเข้าสารอันตรายที่ใช้ในการผลิตมีมากขึ้น โดยขาดกลไกการจัดการทั้งการควบคุมกระบวนการผลิต การจัดเก็บ การขนส่งทำให้เกิดการแพร่กระจายในสิ่งแวดล้อมและปนเปื้อนห่วงโซ่อาหาร นอกจากนี้การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่จำกัด รวมทั้งมีความซ้ำซ้อน ช่องว่าง และขาดการบังคับใช้

(5) สถานะด้านธรรมาภิบาล การพัฒนาธรรมาภิบาลในสังคมไทยในเกือบทศวรรษที่ผ่านมา มีความก้าวหน้ามาโดยลำดับ ภาคราชการไทยเริ่มปรับตัวก้าวสู่ความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ภาพลักษณ์ธรรมาภิบาลของภาคเอกชนไทยดีขึ้นในสายตาของต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การให้ความสำคัญต่อลูกค้า และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ภาคการเมืองและรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ก็มีความเข้มแข็งอย่างมาก สามารถกำหนดทิศทาง แนวทาง และนโยบายได้อย่างชัดเจน และเริ่มเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศและตรวจสอบภาครัฐเพิ่มขึ้น ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย/มาตรการในระดับชาติ นอกจากนั้นภาคประชาชนยังสามารถเสนอกฎหมาย และตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น จากความตระหนักและตื่นตัวในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระดับความโปร่งใสของประเทศไทยมุมมองของนักธุรกิจต่างชาติขยับตัวในระดับดีขึ้นจากอันดับที่ 66 เมื่อปี 2547 ขยับขึ้นเป็นลำดับที่ 59 ในปี 2548 และอยู่ในระดับปานกลางของกลุ่มประเทศตัวอย่างที่ทำการสำรวจ แต่ความโปร่งใสก็ยังมีคะแนนไม่สูงมากนัก โดยอยู่ในระหว่าง 3.0-3.8 ในตลอดช่วงปี 2541-2549 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบริหารจัดการประเทศเป็นระบบที่มีขนาดใหญ่ กลไกมีความซับซ้อน และยังไม่มีการบูรณาการมีส่วนร่วมที่แท้จริง อำนาจการตัดสินใจยังรวมศูนย์อยู่ในส่วนกลางที่ไม่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างเป็นธรรม ถึงแม้การปรับเปลี่ยนมีความชัดเจนค่อนข้างมากในเรื่ององค์กร กลไกที่ได้มีการจัดตั้งขึ้นรองรับการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาธรรมาภิบาล แต่ในทางปฏิบัติข้อกฎหมายยังมีความซับซ้อนยุ่งยาก เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กระบวนการตรวจสอบก็ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก นอกจากนั้นในบางกรณีได้นำไปสู่ข้อขัดแย้งภายในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีพื้นฐานความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบคลุมอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี

พันธกิจ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน? ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง? เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

(1) พัฒนาคณะให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาพที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้คุณภาพของความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(2) เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ มีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากค่าความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ บนพื้นฐานการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการออมที่พอเพียง มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม ใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย ควบคู่กับการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ และการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์ พลังงาน กฎกติกาดิจิทัลและกลไกสนับสนุนการแข่งขันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

(3) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นธรรม และมีการสร้างสรรค์คุณค่า สนับสนุนให้ชุมชนมีองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อคุ้มครองฐานทรัพยากร คุ้มครองสิทธิและส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร ปรับแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ของชาติจากข้อตกลงตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

(4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตยที่มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งสร้างกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ทุกภาคี ควบคู่กับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ มีการกระจายอำนาจและกระบวนการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ทรัพยากร

3 วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต และเพื่อก้าวไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศที่พึงปรารถนาในระยะยาว การพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อน ด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(2) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

(3) เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่า (Value Creation) ของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิตสูงขึ้น

(4) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

(5) เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

(6) เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

(7) เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

(1) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน

และสังคมไทย โดยเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โดยรายได้เฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.5 และเพิ่มสัดส่วนนักวิจัยเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน พร้อมทั้งกำหนดให้อายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็ง และหลอดเลือดสมองและนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพร้อยละ 10

(2) เป้าหมายการพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาให้ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โดยลดคดีอาชญากรรมลงร้อยละ 10 และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

(3) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน โดยให้สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 ผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 4 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 ความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1 : 1 ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงร้อยละ 20 ระดับบนต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำร้อยละ 20 ระดับล่าง ไม่เกินร้อยละ 10 ภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เป็นร้อยละ 40 ภายในปี 2554

(4) เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รักษาความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพโดยให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รักษาความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ในเขตพื้นที่ชายฝั่งและพื้นที่ชีวมลฑล รักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31 ล้านไร่ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ โดยรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไปมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก(PM10) ต้องมีค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 120 มก./ลบ.ม. อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อประชากรลดลงร้อยละ 5 จากปี 2545 คือไม่เกิน 3.5 ตัน/คน/ปี ควบคุมอัตราการผลิตขยะในเขตเมืองไม่ให้เกิน 1 กก./คน/วัน และจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

(5) เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาคราชการส่วนกลางให้ได้ร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมาภิบาลในภาครัฐกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระในการพึ่งตนเองมากขึ้น และภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ รวมทั้งมีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และวัฒนธรรมสันติวิธี จำนวนปีละไม่ต่ำกว่า 20 เรื่อง 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ และสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลก ได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับ

(1) การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะ ทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนากำลังคนที่เป็นเลิศ โดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

(2) การเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ เน้นการพัฒนาาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร มุ่งการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างคนไทยให้มีความ

มั่นคงทางอาหารและการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย ลด ละ เลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ

(3) การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาระบบการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลายและครอบคลุมทั่วถึง สร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนส่งเสริมการค้าทางชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมแบบบูรณาการและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้ง

2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ให้ความสำคัญกับ

(1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการร่วมตัวร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง

(2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ กลุ่มอาชีพ สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสร้างระบบเฉพาะวิสาหกิจชุมชนควบคู่กับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการการตลาด และทักษะในการประกอบอาชีพ

(3) การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการรวมทั้งการสร้างกลไกในการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ

(1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนากลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน

รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์กร การปรับปรุงกฎระเบียบ และพัฒนาระบบมาตรฐานในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต

(2) การสร้างภูมิคุ้มกันของระบบเศรษฐกิจ โดยการบริหารเศรษฐกิจ ส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงและสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต โดยการระดมทุนไปสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการออมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแหล่งระดมทุนและเป็นหลักประกันในชีวิตของประชาชน และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้แรงงานและการพัฒนาแหล่งพลังงานทางเลือกเพื่อลดการพึ่งพิงการนำเข้าพลังงานและประหยัดเงินตราต่างประเทศ

(3) การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม โดยส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจในระบบได้อย่างเสรีและเป็นธรรม การกระจายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไปสู่ภูมิภาคอย่างสมดุลและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถบุคลากรให้สามารถในการบริหารจัดการเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์กรการเงินชุมชนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และใช้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นกลไกในการระดมทุน รวมทั้งดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้ด้วยการกระจายอำนาจการจัดเก็บภาษี การจัดทำงบประมาณ การเบิกจ่าย และการก่อหนี้ภายใต้กรอบการรักษาวินัยทางการคลัง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสำคัญกับ

(1) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ตลอดจนพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลัก ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ การแก้ปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธี รวมทั้งการป้องกันภัยพิบัติ

(2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งด้านการเงินและการคลัง และการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดมลพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีกลไกกำหนดจุดขึ้นต่อพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ

(3) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการวางพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ เริ่มจากการจัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนรวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

5. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศมุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ

(1) การเสริมสร้าง และพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่เยาวชน และประชาชนทุกระดับ อย่างต่อเนื่องจริงจัง พร้อมทั้งพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในสังคมทุกระดับเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ตลอดจนวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็งและเป็นอิสระมากขึ้น

(2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นธรรม สร้างความสมดุล และร่วมในกระบวนการบริหารจัดการประเทศให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายการทำงานของกลไกตรวจสอบภาคประชาชน เพื่อติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของภาครัฐได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

(3) สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล เน้นการบริการแทนการกำกับควบคุม และทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เน้นการพัฒนาประสิทธิภาพและ

ความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจด้วยการปรับบทบาท โครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ลดการบังคับควบคุม กำเนียงถึงความต้องการของ ประชาชนและทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในกิจการของรัฐและ รัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพการให้บริการสาธารณะ และลดภาระการลงทุนของ ภาครัฐ ตลอดจนพัฒนากลไกการกำกับดูแลที่เข้มแข็งเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศและคุ้มครองผู้ใช้บริการ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการ ปลุกฝังจิตสำนึกข้าราชการให้ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม การพร้อมรับ การตรวจสอบจากภาคประชาชนและยึด/ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล ข้าราชการอย่างเคร่งครัด

(4) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการประเทศสู่ภูมิภาค ท้องถิ่น และ ชุมชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพัฒนาศักยภาพ และกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ท้องถิ่นมีบทบาท สามารถรับผิดชอบในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่น อย่างแท้จริงพร้อมทั้งเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

(5) ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิ บาล โดยมีมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนทั้งที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจเอกชนทั่วไปเป็น?บรรษัทภิบาล?เพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่าง ซื่อสัตย์ยุติธรรมต่อผู้บริโภค และเป็นธรรมกับธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อ สังคม แบ่งปันผลประโยชน์คืนสู่สาธารณะ ตลอดจนสนับสนุนสถาบันวิชาชีพธุรกิจประเภทต่างๆ ให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจมากขึ้น

(6) การปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และขั้นตอน กระบวนการเกี่ยวกับการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา ด้วยการเปิด โอกาสให้ภาคีและกลุ่มต่างๆ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและครากฎหมายเพื่อประสานประโยชน์ ของภาคส่วนต่างๆ ให้เสมอภาคและมีความสมดุล โดยการปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรม ทางเศรษฐกิจ ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไก การบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เพื่อสร้างความเป็น ธรรมต่อผู้ประกอบการขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่

(7) การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ ประเทศสู่ดุลยภาพและความยั่งยืน โดยการพัฒนาศักยภาพ บทบาท และภารกิจของหน่วยงานด้าน การป้องกันประเทศ ความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อม

ในการป้องกันประเทศและตอบสนองต่อภัยคุกคามในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้ฉับไว พร้อมทั้ง
ผนึกพลังร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการป้องกันและพัฒนาประเทศให้สามารถพิทักษ์รักษาเอกราช
ราชสถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์ของชาติ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นคงของประชาชนและสังคมให้มีความอยู่
รอดปลอดภัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในทุกระดับ

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่อำนาจปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่อำนาจปฏิบัติต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม
ของทุกภาคีพัฒนาจากทุกภาคส่วน เพื่อสามารถผนึกพลังความร่วมมือตามบทบาทความรับผิดชอบ
ร่วมกันขับเคลื่อนโดยนำเอาแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติ
การในระดับต่างๆ ที่สามารถนำไปขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ควบคู่ไปกับการปรับ
ระบบการจัดสรรทรัพยากรและปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ รวมทั้งสร้างองค์ความรู้เพื่อสนับสนุน
เสริมการขับเคลื่อนให้สัมฤทธิ์ผล และมี การติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญ
ดังนี้

1. เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่
บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภายใต้อัตลักษณ์ของเศรษฐกิจ
พอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการจัดแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจนของภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐ
ภาคเอกชน ภาคสถาบันต่างๆ รวมถึงภาคชุมชนเพื่อสามารถดำเนินภารกิจร่วมมือสนับสนุนซึ่งกัน
และกันได้ ควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจของเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ใช้
ให้กับภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง เพื่อมีส่วนร่วมจัดทำและใช้แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือ
สร้างกระบวนการขับเคลื่อน โดยภาครัฐจัดทำและขับเคลื่อนแผนบริหารราชการแผ่นดิน และ
แผนปฏิบัติการในรูปแบบต่างๆ ที่ยึดโยงกับมิติของงานตามภารกิจ มิติของพื้นที่และมิติตามวาระ
งานพิเศษ และใช้กลไกกระบวนการชุมชนสร้างการบูรณาการกับแผนท้องถิ่น แผนจังหวัด/กลุ่ม
จังหวัด และภาคไปจนถึงแผนระดับชาติ

2. กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
เพื่อภาคีพัฒนาสามารถนำไปขับเคลื่อนภายใต้บทบาทภารกิจของตน และสร้างการมีส่วนร่วมจาก
ภาคส่วนต่างๆ โดยมีแนวทางการลงทุนภายใต้การพัฒนาคนและสังคม รวมทั้งความเข้มแข็งของ
ชุมชน เน้นการพัฒนาาระบบสุขภาพครบวงจร การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพกำลังคน
ระดับกลาง ระดับสูง การสร้างหลักประกันสังคมให้ผู้อยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบ การแก้ปัญหาความ
ยากจนอย่างบูรณาการ ภายใต้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ จะให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบ

การออม การรวมกลุ่ม การปฏิรูประบบนวัตกรรม การลดต้นทุนการขนส่ง และโลจิสติกส์ การลงทุนเพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานที่สมดุลเป็นธรรม และสร้างความมั่นคงด้านพลังงานภายใต้การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ การพัฒนาแหล่งน้ำ การควบคุมและบรรเทาอุทกภัย การลงทุนในการสร้าง ขยาย และปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย การปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องยนต์และพลังงานที่สะอาด การสร้างระบบจัดการฐานข้อมูลและสร้างศูนย์ข้อมูลระดับชาติด้านทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้การเสริมสร้างธรรมาภิบาลจะให้ความสำคัญกับการรณรงค์ปลูกจิตสำนึก ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยวัฒนธรรมสันติวิธีแก่ประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน และทุกสถาบัน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้เข้าร่วมคิด-ตัดสินใจ-ดำเนินการ-รับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบในกระบวนการบริหารจัดการประเทศ และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย และวัฒนธรรมธรรมาภิบาล

3. เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ภายใต้กรอบการปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันการทุจริต การกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง ตลอดจนการมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรทางกฎหมายให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความจำเป็นของทางราชการและการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีกฎหมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรฯ และการบริหารจัดการที่ต้องเร่งผลักดันการออกกฎหมาย การปรับปรุงแก้ไข และการประกาศใช้ รวมทั้งการยกร่างขึ้นใหม่

4. ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ที่จะช่วยสร้างกระบวนการเรียนรู้และการเผยแพร่ขยายผลให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับการปฏิบัติและระดับนโยบายได้ต่อไป โดยมีประเด็นสาระงานวิจัยหลักๆ ตามประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านของแผนฯ 10

5. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกๆ ระดับ โดยพัฒนากระดับระบบติดตามตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ให้มีมาตรฐานและมีวิธีวัดผลงานที่ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบผลระหว่างหน่วยงานได้อย่างชัดเจน สามารถวัดผลได้ในทุกระดับ และสนับสนุนการพัฒนาจัดทำ

ดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาตามแผนฯ 10 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติการ
กระทรวงในระดับภาพรวมทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ภาค กลุ่มจังหวัด จังหวัด และระดับ
ท้องถิ่น ชุมชน รวมทั้งดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาระดับยุทธศาสตร์ตามแผนฯ 10 ตลอดจนพัฒนาดัชนี
ผลกระทบขั้นสุดท้ายของการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน โดยอาศัยการมี
ส่วนร่วม

6. สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูล
ข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้
หน่วยงานระดับนโยบายด้านข้อมูลพัฒนาระบบข้อมูล ฐานข้อมูล และระบบบริหารจัดการสถิติเพื่อ
การวางแผนให้ตอบสนองต่อการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ส่งเสริมการพัฒนาข้อมูลเพื่อ
การเฝ้าระวังและบ่งชี้ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เศรษฐกิจสังคมของประเทศและ
ระดับโลก ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน นโยบาย และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายข้อมูลร่วมกันเพื่อ
การวางแผนและติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน ส่งเสริมการเชื่อมโยง
โครงข่ายข้อมูลระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชนเข้ากับส่วนกลาง ให้เป็นระบบที่เข้าถึงได้ง่าย และ
ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวศรีัญญา ธรรมชาติ
วัน เดือน ปี เกิด	9 เมษายน 2529
สถานที่เกิด	ชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	58/13 ถนนศรีวิชัย ตำบลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 20140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2553	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมืองและ การบริหารการจัดการ) มหาวิทยาลัยบูรพา